

INHOUDSOPGAVE

STATUTEN	BLZ	4
Naam en Doelstelling		4
Huishoudelijk Reglement		4
Lidmaatschap		5
Organisatie		5
De ledenvergadering		6
Het bestuur		7
Financiën		7
Kandidaatstelling en interne verkiezingen		8
Bestuurdersvereniging		8
Geschillen		8
Wijziging en ontbinding		8
HUISHOUDELIJK REGLEMENT		10
HOOFDSTUK 1 – INLEIDENDE BEPALINGEN		10
Definities		10
Besluitvorming		11
Berichtenverkeer		11
HOOFDSTUK 2 – LEDEN, BIJZONDERE LEDEN EN DONATEURS		12
Leden		12
Bijzondere leden en donateurs		13
HOOFDSTUK 3 – DECENTRALE ORGANISATIENIVEAUS		14
HOOFDSTUK 4 – DE LEDENVERGADERING		16
SAMENSTELLING, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN		16
GEWONE COMMISSIES VAN DE LEDENVERGADERING EN COMMISSIES AD HOC VAN DE LEDENVERGADERING		16
DE LANDELIJKE LEDENVERGADERING / HET CONGRES		16
DE REGIONALE LEDENVERGADERING		17
DE AFDELINGSLEDENVERGADERING		17
HET PARTIJREFERENDUM		18
BESLUITVORMINGSCOMMISSIE		19
HET LANDELIJK CONGRES		19
Vorbereiding		19
Aankondiging en Agenda		20
Congresvoorstellen		20
Moties en Amendementen		21
ORDE VAN HET CONGRES		23
HOOFDSTUK 5 – HET BESTUUR		25
HET BESTUUR IN HET ALGEMEEN		25
HET LANDELIJK BESTUUR		25
HET REGIOBESTUUR		27
HET AFDELINGSBESTUUR		27
HOOFDSTUK 6 - FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN		29
Landelijke financiële aangelegenheden		29
Regionale financiële aangelegenheden		29
Afdelingsfinanciële aangelegenheden		30
Financiële commissies		30
HOOFDSTUK 7 – HET POLITIEK PROGRAMMA		32

ALGEMEEN	32
Verkiezingsprogramma Nederlands Parlement	33
Verkiezingsprogramma Europees Parlement	33
Verkiezingsprogramma's voor Provinciale Staten	33
Verkiezingsprogramma's voor (deel)gemeenteraden	33
HOOFDSTUK 8 – KANDIDAATSTELLING EN INTERNE VERKIEZINGEN	34
ALGEMEEN	34
Verantwoordelijkheden bestuur	34
Verkiezingscommissie	34
Verkiezing van vertegenwoordigende lichamen	35
Besluit deelname aan de verkiezingen voor Provinciale Staten en gemeenteraden	35
Stemadvies Commissie	36
Profiel	36
Tijdpad kandidaatstelling en interne verkiezing	36
Opening en sluiting kandidaatstelling	36
Aanmelding kandidatuur	37
Voorwaarden en te leveren gegevens	37
Acceptatie/afwijzing	38
Stemadvies	38
Presentatie en voorkeurakties	38
De poststemming	39
Bepaling uitslag poststemming	39
Opstellen kandidatenlijst	39
Schrappen kandidaat van kandidatenlijst door het landelijk bestuur	40
Tussentijdse verkiezingen Tweede Kamer der Staten-Generaal	40
Verkiezingen voor besturen, bijzondere organen en commissies van de ledenvergadering	41
HOOFDSTUK 9 – ADVIESRADEN	42
LANDELIJKE ADVIESRAAD	42
Taak en samenstelling	42
Verkiezing en vervanging	42
Vergaderorde	43
Bevoegdheden en besluitvorming	43
HOOFDSTUK 10 – DE BESTUURDERSVERENIGING	44
HOOFDSTUK 11 – GESCHILLEN	45
HET GESCHILLENCOLLEGE	45
Behandeling van geschillen	45
Beslissingen in geschil	46
Reglementerings- en publicatierecht	47
HOOFDSTUK 12 – OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN	48
BIJLAGE A	49
METHODE VOOR HET VERKIEZEN VAN PERSONEN TER VERVULLING VAN PLAATSEN OP KANDIDATENLIJSTEN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN EN VOOR DE VERVULLING VAN MEERDERE GELIJKE VACATURES IN EEN BESTUUR OF COMMISSIE	49
Stemming	49
Verkiezing	49
Geldigheid	49
BIJLAGE B	50
METHODE VOOR VERKIEZEN VAN PERSONEN IN FUNCTIE	50
BIJLAGE C	51
REDACTIESTATUUT " DE DEMOCRAAT "	51
BIJLAGE D	52
REGLEMENT VAN DE BESTUURDERSVERENIGING	52

HOOFDSTUK 1 – (BUITENGEWONE LEDEN EN ASPIRANT LEDEN)	52
HOOFDSTUK 2 – DE LEDENVERGADERING	52
HOOFDSTUK 3 – VAN HET BESTUUR	53
BIJLAGE E	55
REGLEMENT VAN ORDE GESCHILLENCOLLEGE	55
Statutaire en reglementaire context	55
Aanhangig maken van een geschil	55
Vorbereiding van de behandeling	55
De hoorzitting van de Kamer	55
De beslissing in het geschil	56
Het uitschrijven en vaststellen van de uitspraak	56
Tenslotte	56

STATUTEN

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66

gevestigd te 's Gravenhage zoals laatstelijk vastgesteld tijdens het 71ste congres gehouden op 18 en 19 november 2000 te Noordwijkerhout.

Naam en Doelstelling

Artikel 01.

De vereniging draagt de naam: POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66, hierna aan te duiden als de partij. De naam kan worden afgekort als "Democraten 66", "D66" en "De Democraten". Zij is gevestigd te 's Gravenhage.

Artikel 02.

De vereniging is opgericht op veertien oktober negentienhonderd zesenzestig en is opnieuw aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 03.

1. De partij stelt zich ten doel de radicale democratisering van de samenleving en het politieke bestel door als politieke partij met alle geëigende middelen ervoor te ijveren dat:
 - a) de kring van degenen die effectief deel hebben aan de politieke en maatschappelijke besluitvorming zover mogelijk wordt uitgebreid;
 - b) de besluitvorming plaatsvindt na onbevooroordeelde afweging van alle ter zake doende feiten en vooruitzichten;
 - c) bij de besluitvorming aan de gevolgen op langere termijn en aan de internationale aspecten een groot gewicht wordt toegekend;
 - d) de politieke verhoudingen gebaseerd worden op concrete partijprogramma's.
2. De in deze doelstelling vervatte grondgedachte wordt nader uitgewerkt in het politiek programma, dat ten grondslag ligt aan alle activiteiten van de partij en zijn fracties in de vertegenwoordigende lichamen.

Huishoudelijk Reglement

Artikel 04.

1. De landelijke ledenvergadering (het "congres") stelt het huishoudelijk reglement vast, dat gewijzigd kan worden door een besluit van de landelijke ledenvergadering, genomen met absolute meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
2. Het huishoudelijk reglement mag niet in strijd zijn met de statuten. Bevoegdheden, die de statuten verlenen, worden nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement. Slechts die reglementen, die bij of krachtens deze statuten dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement kunnen worden vastgesteld door enig partijorgaan, behoren tot de reglementen van de partij en hebben als zodanig rechtskracht binnen de partij.
3. In gevallen waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist het landelijk bestuur, onverminderd het bepaalde in artikel 11, tweede lid.

Artikel 05.

Het huishoudelijk reglement bevat regels omtrent de organisatie van de partij, met als uitgangspunten:

- a) open kandidaatstelling, directe verkiezing van personen in partijfuncties, beperkte herkiesbaarheid in dezelfde partijfunctie en beperkte mogelijkheid om gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden;
- b) openbaarheid van vergaderingen en vergaderstukken; in het huishoudelijk reglement kan worden geregeld onder welke omstandigheden vergaderingen besloten kunnen zijn en wanneer bestuursstukken niet of beperkt openbaar zijn; alle overige vergaderingen kunnen niet besloten worden verklaard;
- c) dat alle ter vergadering aanwezige stemgerechtigde leden slechts één stem mogen uitbrengen en dat geen stem mag worden uitgebracht bij volmacht;
- d) vaststelling van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende organen via directe en geheime verkiezingen door alle terzake stemgerechtigde leden;
- e) dat besluiten, tenzij anders wordt vermeld, worden genomen met gewone meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen;
- f) dat bepaalde besluiten aan een referendum zullen worden onderworpen.

Lidmaatschap

Artikel 06.

1. De partij kent leden, alsmede donateurs. De inhoud van deze begrippen wordt nader uitgewerkt in het huishoudelijk
2. Het landelijk bestuur beslist over toelating als lid. Nadere regels hieromtrent worden gesteld in het huishoudelijk reglement. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden, ontleend aan deze statuten. Van een besluit tot niet-toelating staat beroep open bij het geschillencollege.
3. Door of namens het bestuur worden geen mededelingen gedaan omtrent het lidmaatschap van de partij aan andere dan de bevoegde partijorganen.

Artikel 07.

Een ieder die redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen met de grondgedachte van de partij, kan lid worden en zijn van de partij.

Artikel 08.

1. Het lidmaatschap eindigt door:
 - a) overlijden;
 - b) de ontvangst van een schriftelijke opzegging op het landelijk secretariaat van de partij;
 - c) schriftelijke opzegging door het landelijk bestuur wegens een contributieschuld, zich uitstreckende over een termijn die nader in het huishoudelijk reglement wordt geregeld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de eisen in artikel 10 en 23;
 - d) roeyement.
2.
 - a) Beëindiging van het lidmaatschap op grond van het eerste lid, sub b van dit artikel gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar.
 - b) Beëindiging van het lidmaatschap op grond van het eerste lid, sub c en d van dit artikel gaat in met ingang van de datum van het verstrijken van de beroepstermijn tegen de beslissing van het landelijk bestuur en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar.

Artikel 09.

Het landelijk bestuur kan een lid royeren, indien het naar het inzicht van het landelijk bestuur in strijd handelt met de statuten of het huishoudelijk reglement, dan wel indien het de partij of één harer organen in ernstige mate in diskrediet brengt. Indien een lid niet tijdig aan de contributieverplichting heeft voldaan, is het landelijk bestuur gerechtigd lidmaatschapsrechten op te schorten. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regels.

Artikel 10.

1. Het lidmaatschap van de partij is onverenigbaar met kandidaatstelling voor enige andere politieke partij of groepering voor een vertegenwoordigend orgaan, indien de partij deelneemt aan de verkiezingen voor dat vertegenwoordigend orgaan, en tevens onverenigbaar met vertegenwoordiging van enige andere politieke partij of groepering in een vertegenwoordigend orgaan, indien de partij vertegenwoordigd is in dat vertegenwoordigend orgaan.
2. Het kandidaat zijn voor en vertegenwoordigen van de partij in enig vertegenwoordigend orgaan is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij dan wel van enige politieke partij of groepering, specifiek voor dat vertegenwoordigend orgaan.
3. Het kandidaat zijn voor en het lidmaatschap van enig bestuursorgaan binnen de partij is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij dan wel van enige politieke partij of groepering, specifiek voor het vertegenwoordigend orgaan op overeenkomstig niveau. Het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen en besturen op het overeenkomstig niveau is onverenigbaar.
4. Het lidmaatschap van het Europees Parlement, de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, provinciale staten, openbare lichamen, gemeenteraden en stadsdeel/deelgemeente-raden, dan wel elke andere direct gekozen vertegenwoordigende functie namens de partij is onderling onverenigbaar.
5. Overige incompatibiliteiten met betrekking tot het lidmaatschap van andere vertegenwoordigende lichamen en bestuursfuncties binnen de partij worden bij huishoudelijk reglement geregeld.

Organisatie

Artikel 11.

1. De partijorganisatie kent drie algemene niveaus:
 - a) het landelijke niveau;
 - b) het regionale niveau;
 - c) het afdelingsniveau.

Een regio kan besluiten (een) subregio('s) in te stellen. Een afdeling kan besluiten (een) deelafdeling(en) in te stellen. Het huishoudelijk reglement regelt de voorwaarden waaronder dat kan gebeuren. Leden kunnen overgaan tot de vorming van een al dan niet virtueel platform. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regels.

2. Op ieder organisatieniveau bestaan tenminste twee algemene organen, te weten:
 - a) de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau;
 - b) het bestuur, dat rechtstreeks door de bij dat organisatieniveau behorende leden wordt gekozen.
3. Het congres is het hoogste orgaan voor de partij als geheel, het landelijk bestuur is het hoogste bestuursorgaan voor de partij als geheel.
4. De partij kent als bijzonder orgaan het geschillencollege.
5. Het huishoudelijk reglement regelt de nadere inrichting van elk organisatieniveau, waarbij:
 - a) Het landelijk bestuur een het gehele land dekkende indeling in regio's vaststelt op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria ten behoeve van het bestuurlijke middenniveau;
 - b) ieder regio-bestuur een het gehele gebied dekkende indeling in afdelingen vaststelt op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria ten behoeve van het bestuurlijke basisniveau en eventuele subregio's voor delen van de regio;
 - c) ieder afdelingsbestuur de bevoegdheid heeft een het gehele gebied dekkende indeling in deelafdelingen vast te stellen op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria.
6. Partijfuncties zijn alle functies binnen de in dit artikel genoemde algemene en bijzondere organen, alsmede binnen alle overige bij of krachtens deze statuten dan wel het huishoudelijk reglement ingestelde organen, met uitzondering van de ledenvergaderingen.

Artikel 12.

1. De vereniging wordt vertegenwoordigd, behalve door alle bestuursleden tezamen, door twee bestuurders tezamen, waarvan één voorzitter of vice-voorzitter en de andere één der secretarissen of de penningmeester, met dien verstande dat het landelijk bestuur de penningmeester kan machtigen betalingsopdrachten namens de partij te ondertekenen. Waar het betreft het tekenen van de machtiging om kandidatenlijsten onder de naam van de partij aan verkiezingen te laten deelnemen, is bevoegd de voorzitter dan wel bij diens ontstentenis een vice-voorzitter. De voorzitter kan deze bevoegdheid mandateren aan het hoofd van het landelijk secretariaat.
2. Geen enkel bij of krachtens deze statuten of het huishoudelijk reglement in te stellen orgaan heeft zelfstandige rechtspersoonlijkheid, tenzij dit nadrukkelijk in deze statuten is vermeld.

De ledenvergadering

Artikel 13.

1. De ledenvergadering op elk niveau komt zo vaak bijeen als in het huishoudelijk reglement is geregeld, doch tenminste eens per jaar. Aan haar komen alle bevoegdheden toe die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen. De ledenvergadering kan slechts besluiten nemen over onderwerpen, die op de tevoren aan alle leden toegezonden agenda zijn opgenomen.
2. Het bestuur roept de ledenvergadering regelmatig bijeen, doch in elk geval indien tenminste vijf percent van de stemgerechtigde leden, of op landelijk niveau tenminste zevenhonderdvijftig leden daarom verzoekt. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent bijeenroeping, aankondiging, agenda, leiding der vergadering en de wijze waarop besluiten worden genomen, met dien verstande dat bijeenroeping in ieder geval geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de leden.
3. Indien er naar het oordeel van het landelijk bestuur een onwerkbaar situatie is ontstaan op (sub)regionaal- of afdelingsniveau, is het landelijk bestuur bevoegd op desbetreffend niveau een ledenvergadering bijeen te roepen.

Artikel 14.

1. Voorzover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen genoemd in artikel 11, kan de ledenvergadering op elk niveau permanente en gewone commissies van de ledenvergadering, commissies (ad hoc) van de ledenvergadering dan wel advies- en/of overlegraden instellen ter uitvoering van de door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van de commissies van de ledenvergadering en raden van de ledenvergadering worden geregeld in het huishoudelijk reglement dan wel in het instellingsbesluit.
2. Permanente commissies van de ledenvergadering, indien als zodanig ingesteld, hebben een permanent karakter en kunnen er zijn ten behoeve van:
 - a) de besluitvorming, met als aanduiding "besluitvormingscommissie";
 - b) de interne verkiezingen, met als aanduiding "verkiezingscommissie";
 - c) de partijfinanciën, met als aanduiding "financiële commissie".
3. Gewone commissies van de ledenvergadering worden ingesteld ten behoeve van een in het betreffende besluit aangegeven taakstelling en voor een periode van telkens drie jaar, waarna het mandaat opnieuw moet worden verlengd.
4. De commissies (ad hoc) van de ledenvergadering kunnen door de ledenvergadering worden ingesteld ter uitvoering van een door deze vergadering nader omschreven opdracht voor een bepaalde tijd, waarna de commissie van de ledenvergadering reglementair is opgeheven.
5. Een adviesraad is een orgaan dat de overeenkomstige fractie(s) en het overeenkomstige bestuur adviseert.

Artikel 15.

1. Een besluitvormingscommissie bereidt de besluitvorming voor de ledenvergadering voor, bewaakt daarbij de overeenstemming met de statuten en het huishoudelijk reglement, beslist ter vergadering, indien wordt gestemd over een niet schriftelijk vastgesteld voorstel, over de formulering daarvan, en stelt de notulen vast.
2. De landelijke besluitvormingscommissie is belast met de bewaking van de statuten en het huishoudelijk reglement voor de gehele partij.

Artikel 16.

1. Een verkiezingscommissie is belast met de organisatie van de verkiezing van bestuurders en vertegenwoordigers.
2. De verkiezingscommissie beslist bindend omtrent de uitslag van verkiezingen voor bestuurders en vertegenwoordigers, die tijdens ledenvergaderingen worden gehouden.
3. De landelijke verkiezingscommissie is belast met de bewaking van de verkiezingsprocedures voor de gehele partij.

Het bestuur

Artikel 17.

1. De leden van de partij op elk niveau kiezen rechtstreeks het bestuur op dat niveau op een nader bij huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
2. Ontslag van de leden van het bestuur geschiedt door de ledenvergadering op nader in het huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
3. Het bestuur bestaat, zo mogelijk, uit een oneven aantal leden. De samenstelling en het aftreden van het bestuur geschiedt op bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze.

Artikel 18.

1. Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan de partij, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering:
 - a) voorstellen met betrekking tot de begroting;
 - b) de jaarrekening;
 - c) voorstellen met betrekking tot reglementen;
 - d) voorstellen met betrekking tot het politiek programma worden voorgelegd.Het bestuur kan zich laten ondersteunen door commissies. Taken en bevoegdheden van deze commissies worden in het desbetreffende instellingsbesluit neergelegd.
2. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent taak en omvang van elk bestuur, alsmede de wijze waarop de taak wordt uitgeoefend, en hoe en wanneer omtrent de taakuitoefening verantwoording aan de leden wordt afgelegd; in ieder geval gaat de jaarlijks in te dienen begroting vergezeld van uitvoerig toegelichte beleidsvoornemens.

Artikel 19.

1. Het landelijk bestuur is belast met de algemene leiding van de partij en met de uitvoering van de besluiten van het congres.
2. Het landelijk bestuur is bevoegd aanvullende reglementen vast te stellen voor huishoudelijke en politieke vergaderingen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

Financiën

Artikel 20.

Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 21.

1. De geldmiddelen van de partij bestaan uit:
 - a) contributies;
 - b) donaties;
 - c) erfstellingen en legaten;
 - d) schenkingen;
 - e) alle overige baten.
2. Het landelijk bestuur weigert een financiële bijdrage wanneer, naar inzicht van tenminste eenderde van de landelijk bestuursleden, daardoor de politieke onafhankelijkheid van de partij in gevaar kan worden gebracht.
3. De contributieverplichtingen worden vastgesteld door de landelijke ledenvergadering op voorstel van het landelijk bestuur.

Artikel 22.

1. Een financiële commissie is belast met het financiële toezicht op het bestuur.

2. De ledenvergadering verleent aan de penningmeester, al of niet voorwaardelijk, décharge over het gevoerde beheer, zoals een en ander nader is geregeld in het huishoudelijk reglement; de ledenvergadering gaat hiertoe niet eerder over dan nadat de financiële commissie, aan wie het financiële toezicht op het bestuur is opgedragen, daarover heeft gerapporteerd.
3. De landelijke financiële commissie kan richtlijnen uitvaardigen ten behoeve van de financieel toezichthoudende taak voor de gehele partij.

Kandidaatstelling en interne verkiezingen

Artikel 23.

1. Het lidmaatschap van de partij is vereist om kandidaat te staan voor en de partij te vertegenwoordigen in enig vertegenwoordigend orgaan, en is tevens vereist om kandidaat te staan voor en lid te zijn van enig bestuursorgaan binnen de partij.
2. Leden, die voor enige partijfunctie binnen de partij of namens de partij voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam in aanmerking wensen te komen, moeten een door het landelijk bestuur opgestelde verklaring ondertekenen, waaruit blijkt dat zij niet betrokken zijn geweest bij handelingen, uitingen of voorvallen, waaruit een fascistische of racistische gezindheid blijkt.
3. De in het tweede lid bedoelde leden moeten:
 - a) gedurende 6 maanden voor de sluiting van de interne kandidaatstelling lid zijn van de partij en
 - b) uiterlijk bij sluiting van de kandidaatstelling aan hun contributieverplichtingen hebben voldaan.Het landelijk bestuur kan dispensatie verlenen van de in dit lid genoemde lidmaatschapstermijnen. Zij doet dit niet dan op basis van een deugdelijk gemotiveerd voorstel van het bestuur op welk niveau de kandidaat zich aanmeldt. Van kandidaten voor vertegenwoordigende functies kan verwacht worden dat zij verklaren bereid te zijn een van toepassing zijnde afdrachtregeling toe te passen.
Indien overige kandidaten menen hierdoor in hun belangen te worden geschaad, staat voor hen tegen deze beslissing van het landelijk bestuur, beroep open bij het geschillencollege. Overige vereisten inzake lidmaatschapstermijnen bij kandidaatstellingen worden geregeld in het huishoudelijk reglement.

De Bestuurdersvereniging

Artikel 24.

De bestuurdersvereniging heeft als doel het ten behoeve van de bij haar aangesloten leden bevorderen van:

- a) de kennis van het openbaar bestuur in Nederland en Europa en het functioneren daarin als politiek vertegenwoordiger of bestuurder;
 - b) een beleidsmatig samenhangend optreden van de verschillende politieke vertegenwoordigers op de onderscheiden niveaus;
 - c) de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling;
 - d) de externe belangenbehartiging bij onder andere het Ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Nadere uitwerking hiervan geschiedt in het huishoudelijk reglement.

Geschillen

Artikel 25.

Het geschillencollege heeft tot taak:

1. het beslechten van geschillen tussen:
 - a) de leden van de partij enerzijds en besturen, commissies of raden ingesteld bij of krachtens de statuten dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement, op elk niveau anderzijds;
 - b) besturen, commissies of raden als bedoeld onder sub a onderling;
 - c) partijfunctionarissen onderling, voorzover die geschillen hun grondslag vinden in de uitoefening van statutaire bevoegdheden, waarbij niet wordt getreden in de bevoegdheden van de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau;
2. het desgevraagd uitleggen van de statuten en het huishoudelijk reglement, alsmede het toetsen van de partijreglementen als bedoeld in artikel 04 van de statuten en het huishoudelijk reglement, bij gebleken meningsverschil tussen belanghebbende partijen;
3. het beslissen in beroep voorzover bij of krachtens de statuten of het huishoudelijk reglement is geregeld.

Wijziging en ontbinding

Artikel 26.

1. Wijziging van deze statuten is mogelijk door een besluit van het congres waarin tenminste vierhonderdvijftig leden of, indien zulks minder is, drie percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
2. Een wijziging treedt niet eerder in werking, dan nadat een notariële akte is opgemaakt.

Artikel 27.

1. Een besluit tot ontbinding van de partij wordt door het congres waarin tenminste vijftig percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
2. Het ontbindingsbesluit geeft aan een eventueel liquidatiesaldo een met het doel van de partij strokende bestemming.
3. Bij ontbinding van de partij geschiedt de liquidatie door het landelijk bestuur.

Artikel 28.

1. Een besluit als bedoeld in artikel 26 of artikel 27 kan alleen worden genomen indien het congres is bijeengeroepen met de mededeling dat aldaar een dergelijk besluit zal worden voorgesteld. Indien aan de quorum vereisten bij dat congres niet wordt voldaan, wordt in het geval van artikel 26 de besluitvorming verdaagd naar een eerstvolgend congres en in het geval van artikel 27 op een termijn van dertig dagen een nieuw congres uitgeschreven met dezelfde agenda, waarbij aan de stemgerechtigde leden wordt gemeld dat het vereiste quorum dan niet aanwezig behoeft te zijn voor het nemen van rechtsgeldige beslissingen.
2. De termijn voor bijeenroeping tot een zodanig congres bedraagt tenminste dertig dagen, onder bijvoeging van het betreffende voorstel.
3. De letterlijke tekst van een voorstel tot wijziging van statuten of huishoudelijk reglement of tot ontbinding der partij wordt:
 - a) tenminste veertien dagen voor het congres bij het landelijk secretariaat ter inzage gelegd;
 - b) tenminste veertien dagen voor het congres aan de regiobesturen toegezonden en;
 - c) ter congresse beschikbaar gesteld.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66

Dit Huishoudelijk Reglement is vastgesteld tijdens het 70^e congres van D66 gehouden op 25 maart 2000 te Amersfoort.

HOOFDSTUK 1 – INLEIDENDE BEPALINGEN

Definities

Artikel 1.1.

1. Dit en geen ander reglement kan worden aangehaald als “het huishoudelijk reglement” van de partij. Tenzij in dit reglement uitdrukkelijk wordt verwezen naar artikelen uit de statuten, hebben de verwijzingen betrekking op het huishoudelijk reglement.
2. In dit reglement wordt verstaan onder de statuten de Statuten van de Politieke Partij Democraten 66.
3. In dit reglement wordt verstaan onder partij, de Politieke Partij Democraten 66 als bedoeld in artikel 01 van de statuten.
4. In dit reglement wordt vervolgens verstaan onder:
 - a) **amendement**: een voorstel tot wijziging van een voorgelegde tekst dat kan gaan over het schrappen, het toevoegen (aan de voorgelegde tekst) van tekstgedeelten tussen ... en ..., dan wel het in z'n geheel vervangen van de voorgelegde tekst;
 - b) **(landelijke) besluitvormingscommissie**: de besluitvormingscommissie als bedoeld in artikel 15, tweede lid van de statuten;
 - c) **congresleiding**: de gezamenlijke voorzitters van het betreffende congres;
 - d) **décharge**: de ontheffing van de aanspreekbaarheid van een penningmeester voor het financiële beheer, nadat betrokkene daaromtrent verantwoording heeft afgelegd;
 - e) **(landelijke) financiële commissie**: de financiële commissie als bedoeld in artikel 22, eerste en derde lid, van de statuten;
 - f) **fungerend voorzitter**: diegene die de feitelijke leiding van een vergadering heeft;
 - g) **motie**: een voorstel tot het doen van een algemene uitspraak, ofwel een verzoek of een opdracht tot een bepaalde handeling en heeft geen gevolgen voor de formulering van de alsdan ter besluitvorming voorgelegde voorstellen;
 - h) **overeenkomstig bestuur**: het bestuur als bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de statuten;
 - i) **partijorganen**: alle organen van de partij, die genoemd worden in artikel 11 van de statuten, dan wel door de in dit artikel genoemde organen zijn ingesteld;
 - j) **partijfuncties**: functies, zoals gedefinieerd in artikel 11, vijfde lid, van de statuten;
 - k) **poststemming**: de door de verkiezingscommissie in overeenstemming met het landelijk bestuur vastgestelde wijze(n), niet zijnde een ledenvergadering, waarop de leden hun individuele stemmen uitbrengen;
 - l) **(landelijke) programmacommissie**: de programmacommissie als bedoeld in artikel 7.2, tweede lid;
 - m) **resolutie**: (een voorstel tot het nemen van) een besluit, waarin de hoofdlijnen van een politiek programmatisch standpunt zijn vervat;
 - n) **verantwoordelijk bestuur**: het bestuur als bedoeld in artikel 18, eerste lid, van de statuten en artikel 5.1, eerste lid, dat kan worden aangesproken op de zorg dat er voorstellen worden voorbereid en aan de ledenvergadering worden voorgelegd, waarbij de beleidsvoorbereiding daarvan tot de taak van andere eventueel in te stellen partijorganen kan worden gerekend, dan wel reglementair is vastgelegd (zoals bij de programmacommissie);
 - o) **(landelijke) verkiezingscommissie**: de verkiezingscommissie als bedoeld in artikel 16, vierde lid van de statuten;
 - p) **voordracht**: niet bindende aanbeveling aan het tot verkiezing of benoeming bevoegde orgaan door het aangewezen orgaan welke minimaal één kandidaat vermeldt en meer dan het aantal te verkiezen of benoemen kandidaten mag vermelden.
5. In dit reglement betekenen de volgende begrippen:
 - a) **goedkeuren respectievelijk niet goedkeuren**: het zonder aanbrengen van wijzigingen in zijn geheel aanvaarden respectievelijk verwerpen van voorstellen;
 - b) **in overeenstemming met**: dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen inzake de uitoefening van hun taken of bevoegdheden niet eerder kunnen handelen dan nadat daartoe toestemming is verkregen van de met name genoemde andere partijorganen of partijfunctionarissen, zonder dat daarbij deze laatsten aan één van de betrokken ander(en) iets kan opleggen, doch wél een veto kan uitspreken;
 - c) **in overleg met**: de partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, elk een eigen bevoegdheid of taak hebben, die ze echter niet anders kan uitoefenen dan dat daarover, met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid, afstemming in termen van taakverdeling en coördinatie met de ander(en) is geschied;
 - d) **na overleg met**: dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, andere organen of functionarissen dienen te horen doch onder volledig behoud van eigen bevoegdheden beslissingen nemen, doch daarbij verplicht zijn de standpunten van die ander(en) in overweging te nemen en daar gemotiveerd op te reageren;
 - e) **vaststellen**: dat de ledenvergadering wijzigingen kan aanbrengen (recht van amendement) in voorstellen.

Besluitvorming

Artikel 1.2.

1. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen tenzij in de statuten, dit reglement of een op het reglement gebaseerde regeling anders is bepaald. Blanco stemmen worden niet als geldig uitgebrachte stemmen aangemerkt. Indien bepaald is dat een besluit met een absolute meerderheid onderscheidenlijk tweederde meerderheid van stemmen dient te worden genomen, worden de blanco stemmen wel als geldig uitgebrachte stemmen aangemerkt en dient meer dan de helft, onderscheidenlijk tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen vóór het voorstel te zijn uitgebracht.
2. Ieder stemgerechtigd lid in het desbetreffende partijorgaan mag slechts één stem uitbrengen. Stemmen kunnen niet worden uitgebracht bij volmacht.
3. Een besluit van een bestuur of een commissie van een ledenvergadering is slechts dan rechtsgeldig indien tenminste de helft van de leden van dat orgaan aan de stemming heeft deelgenomen.
4. Besluitvorming binnen een bestuur, het geschillencollege of een commissie kan naast op de in dit reglement voorgeschreven wijze tevens per post, telefonisch of digitaal plaatsvinden. In dat geval dient het conceptbesluit onder verantwoordelijkheid van de voorzitter aan ieder van de stemgerechtigde leden van dat orgaan te worden medegedeeld onder uitdrukkelijke vermelding van het tijdstip waarop uiterlijk de stem uitgebracht moet zijn.
5. Elk besluit genomen door een partijorgaan wordt vastgelegd en opgenomen in een besluitenlijst. Indien het besluit genomen is in een vergadering kan deze besluitenlijst vervat zijn in de notulen van die vergadering. Deze besluitenlijsten worden desgevraagd ter inzage aan leden verstrekt. De vorige zin is niet van toepassing indien het een besluit van een bestuur betreft, genomen in een vergadering welke ten aanzien van dat besluit besloten is verklaard.
6. Beslissingen van besturen of commissies welke de rechtspositie van een lid of partijorgaan rechtstreeks raken, tegen welke het desbetreffende lid of orgaan naar verwachting bezwaar zal kunnen hebben, dienen gemotiveerd te zijn en een rechtsgangverwijzing te bevatten.

Berichtenverkeer

Artikel 1.3.

1. Correspondentie aan een partijorgaan kan geschieden per post, fax of e-mail gericht aan het door of namens dit orgaan aangegeven adres van dat orgaan.
2. Het uitbrengen van een stem in een poststemming kan uitsluitend op de conform artikel 1.1, sub k, vastgestelde wijze plaatsvinden.
3. Het uitbrengen van een stem in een digitale ledenraadpleging kan uitsluitend per e-mail plaatsvinden tenzij het bestuur een andere wijze van uitbrenging heeft vastgesteld.
4. Ten aanzien van berichten die voor een bepaald tijdstip moeten worden gegeven, geldt dat het bericht voor sluiting van de termijn op het ontvangstadres moet zijn ontvangen. De ontvangstadministratie van het partijorgaan is bindend, tenzij de verzender een eerdere ontvangst kan aantonen.
5. Kandidaatstellingen, moties en amendementen verzonden via fax of e-mail dienen binnen 48 uur na sluiting van de geldende termijn per gewone post te worden bevestigd. Het vierde lid is van overeenkomstige toepassing.
6. Termijnen langer dan zeven dagen en tegelijkertijd korter dan vier weken die eindigen op een zaterdag of zondag of op een op grond van de Algemene Termijnenwet erkende algemene feestdag worden verlengd tot de eerstvolgende werkdag.
7. Publicatie, bekendmaking en toezending van voorstellen en mededelingen kan geschieden via post, fax, elektronische post (e-mail) of via het plaatsen op de website van het betreffende orgaan. Van plaatsing op de website wordt mededeling gedaan per e-mail aan alle leden die hun e-mailadres bij het Landelijk Secretariaat hebben laten registreren. Indien publicatie, bekendmaking en toezending niet geschiedt per post, worden de desbetreffende voorstellen op aanvraag tegen kostprijs aan een lid toegestuurd.
Daarnaast dienen leden vooraf per post, danwel via een aankondiging in het in art.5.6 eerste lid bedoelde partijblad, op de hoogte te worden gesteld van de voorgenomen publicatie.

HOOFDSTUK 2 – LEDEN EN DONATEURS

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld inzake het lidmaatschap inzake de statutaire artikelen 06 tot en met 10 en 23.

Leden

Artikel 2.1.

- Aanmelding voor het lidmaatschap en het donateurschap geschiedt bij het landelijk secretariaat.
 - Het landelijk bestuur kan, indien de redelijkheid en de billijkheid dat eisen, alvorens te besluiten tot toelating van een lid of een groep leden, een onderzoek (doen) instellen. Het aspirant-lid wordt na het besluit tot onderzoek onverwijld op de hoogte gesteld dat er een onderzoek is ingesteld. Dit besluit kan binnen 6 weken na registratie van het aspirant-lid genomen worden. Het onderzoek zelf dient binnen een maand te zijn afgerond.
- Het lidmaatschap wordt geacht in te gaan op de datum van ontvangst van de betaling van de eerste contributie, dan wel op het tijdstip van het landelijk bestuursbesluit tot toelating. Indien het landelijk bestuur op grond van onderzoek besluit tot niet-toelating als lid, wordt een eventueel reeds betaalde contributie gerestitueerd en wordt het lidmaatschap geacht niet te zijn ingegaan.
- Na afvoering als lid wegens contributieschuld wordt het lidmaatschap geacht wederom in te gaan op de datum waarop de contributieschuld is voldaan.

Artikel 2.2.

- Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar.
- De contributies worden geïnd door de penningmeester van het landelijk bestuur, die ervoor zorg draagt dat de leden tijdig een verzoek tot betaling ontvangen en bij niet betaling eenmaal aan hun verplichting worden herinnerd.

Artikel 2.3

- De contributie van enig jaar dient te zijn voldaan op 1 februari van dat jaar, dan wel binnen drie maanden na aanmelding als lid, dan wel bij contributiebetaling in termijnen, telkenmale binnen een maand na aanvang van die termijn.
- De betaling van de contributie kan in termijnen plaatsvinden op voorwaarde, dat door het lid een ondertekende verklaring wordt afgegeven dat de contributie zal worden voldaan door een machtiging tot periodieke overboeking van een rekening bij de Postbank of bij een bank. Een nieuw lid is de eerste maal tenminste de minimumcontributie in eenmaal verschuldigd.
- Indien op data, bedoeld in het eerste lid niet aan de contributieverplichting is voldaan, is het landelijk bestuur gerechtigd de toezending van het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad alsmede de overige aan het lidmaatschap verbonden rechten op te schorten. Van dit besluit wordt aan het lid mededeling gedaan.
- De termijn, bedoeld in artikel 08, eerste lid, sub c van de statuten wordt geacht te zijn verstreken, indien op 1 februari van enig jaar niet aan de contributieverplichting over het voorgaande jaar is voldaan. De betreffende leden ontvangen hiervan uiterlijk een maand tevoren schriftelijk bericht.

Artikel 2.4.

- Het besluit tot niet-toelating als lid als bedoeld in artikel 06, tweede lid, van de statuten, tot opzegging of royement als lid, zoals bedoeld in artikel 08, eerste lid, sub c en d van de statuten, alsmede tot opschorting als bedoeld in artikel 2.3, derde lid, dient onder vermelding van de gronden onverwijld, doch in elk geval binnen één maand aan het desbetreffende lid te worden verzonden. Het besluit tot niet-toelating als lid en tot royement worden met bericht van ontvangst en onder vermelding van de beroepsmogelijkheid als bedoeld in het tweede lid, aan de betrokkene verzonden.
- Bij niet-toelating, opzegging of royement als lid of opschorting van de lidmaatschapsrechten is beroep mogelijk bij het geschillencollege, in te stellen, schriftelijk en met redenen omkleed, binnen één maand na verzending van het besluit.

Artikel 2.5.

- Met inachtneming van het in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, heeft ieder lid van de partij het recht:
 - alle ledenvergaderingen bij te wonen, aan de discussie deel te nemen en te stemmen in die vergaderingen waarvan het als zodanig deel uitmaakt; een lid is stemhebbend in slechts één binnen- of buitenlandse afdeling en in slechts één regio;
 - zijn stem uit te brengen bij de aanwijzing van kandidaten die door de partij gesteld worden bij de verkiezing voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - zijn stem uit te brengen bij verkiezingen voor bijzondere organen;
 - kandidaat te staan voor bestuursfuncties;
 - kandidaat te staan voor te kiezen bijzondere organen, commissies en raden van de partij;
 - kandidaat te staan namens de partij voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - bestuursvergaderingen, na voorafgaande melding bij het bestuur, als toehoorder bij te wonen, met dien verstande, dat de fungerend voorzitter in bijzondere gevallen de vergadering geheel of gedeeltelijk besloten kan doen verklaren.
- De rechten aan het lidmaatschap verbonden kunnen worden uitgeoefend zodra aan de jaarlijkse contributieverplichting is voldaan en het lid in de voor het betreffende organisatieniveau laatst vervaardigde ledenlijst is opgenomen. Op landelijk niveau geldt als ledenlijst de centrale geautomatiseerde ledenadministratie.

3. De rechten verbonden aan het lidmaatschap zijn niet overdraagbaar.

Bijzondere leden en donateurs

Artikel 2.6.

Donateurs zijn allen die geen lid of bijzonder lid zijn van de partij en jaarlijks vrijwillig bijdragen aan de geldmiddelen van de partij.

Onverenigbaarheden en dispensatie

Artikel 2.7.

1. In aanvulling op het gestelde in de statuten en voorzover niet reeds bij wet is geregeld is het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen niet verenigbaar met het ambt van Minister, Staatssecretaris, Commissaris der Koningin of voorzitter van een openbaar lichaam of gewestraad of Burgemeester. Voor een Burgemeester geldt de onverenigbaarheid niet met het lidmaatschap van de Eerste Kamer.
2. Onverminderd het bepaalde in de statuten is het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur, de verkiezingscommissie, de besluitvormingscommissie en de financiële commissie. Ten aanzien van de leden van het Europees parlement gelden de onverenigbaarheden die gelden ten aanzien van de leden van de Staten-Generaal.
3. Het lidmaatschap van het bestuur is op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam, de besluitvormingscommissie, de verkiezingscommissie en de financiële commissie. Het lidmaatschap van het landelijk bestuur, regiobestuur en afdelingsbestuur is voorts onderling onverenigbaar.
4. Het lidmaatschap van de verkiezingscommissie is op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam, het bestuur, de stemadviescommissie en het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigend lichaam.
5. Het lidmaatschap van de stemadviescommissie is op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van de verkiezingscommissie en het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigend lichaam.
6. Het lidmaatschap van het Geschillencollege is onverenigbaar met het lidmaatschap van het landelijk bestuur, een door het congres ingestelde commissie, de landelijke programmacommissie, de Staten-Generaal of het Europees Parlement alsmede met het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigende functie op landelijk niveau. Indien een lid van het college een partijfunctie heeft binnen dezelfde regio of afdeling als die waar een geschil zich voordoet, verschoont hij zich.
7. Het lidmaatschap van een besluitvormingscommissie is voorts onverenigbaar met dat van de programmacommissie op overeenkomstig niveau.
8. Voorgaande onverenigbaarheden gaan in op het moment van benoeming. In afwijking hiervan gaan de onverenigbaarheden met het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigend lichaam in op de dag waarop men zich kandidaat stelt, met dien verstande dat betrokkene onmiddellijk aftreedt als lid van de desbetreffende commissie en het overeenkomstig bestuur hiervan op de hoogte stelt. Dit bestuur benoemt in een aldus ontstane vacature een ander lid en stelt indien mogelijk de ontstane vacature overeenkomstig artikel 8.26 open. Een vacature in de stemadviescommissie wordt niet opengesteld.

Artikel 2.8.

1. Ten aanzien van de uitsluitend op dit reglement gebaseerde onverenigbaarheden en ten aanzien van de verplichte lidmaatschapstermijn voorafgaand aan kandidaatstelling kan het landelijk bestuur op verzoek van het betrokken bestuur dispensatie verlenen. In het geval van een verzoek daartoe en er overigens geen redenen zijn om een kandidaat te weigeren, gaat de verkiezingscommissie tot een voorwaardelijke acceptatie van de kandidatuur over.
2. Het schriftelijke en gemotiveerde verzoek dient binnen te zijn uiterlijk drie dagen na verkiezing in geval van dispensatie voor onverenigbare functie(s) en uiterlijk drie dagen na sluiting kandidaatstelling voor dispensatie lidmaatschapstermijn.
3. Het landelijk bestuur maakt binnen vijftien dagen na het verzoek zijn beslissing bekend aan het betreffende lid, het betrokken bestuur, de betrokken verkiezingscommissie, de overige kandidaten of de bij onverenigbaarheid overige leden van de betrokken organen.
4. Tegen de beslissing op het verzoek kunnen de in het derde lid genoemde personen en organen binnen twee dagen na bekendmaking daarvan beroep instellen bij het Geschillencollege, dat binnen drie dagen na ontvangst van het beroepschrift uitspraak doet. Uiterlijk daags daarna worden de in het vorige lid genoemde personen en organen van het dictum van de uitspraak op de hoogte gesteld.

Artikel 2.9.

1. Het passief kiesrecht namens D66 bij deelname aan verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen staat slechts open voor degenen die volgens de Kieswet het passief kiesrecht hebben voor de desbetreffende verkiezingen.

HOOFDSTUK 3 – DECENTRALE ORGANISATIENIVEAUS

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld inzake de decentrale organisatieniveaus van de partij als bedoeld in artikel 11 van de statuten.

Artikel 3.1.

1. In iedere provincie bestaat één regio. De leden geregistreerd in een provincie zijn lid van de regio waarvan het werkgebied de desbetreffende provincie omvat.
2. De regionale ledenvergadering is bevoegd tot het aan de hand van een voorstel van het regiobestuur instellen en opheffen van een subregio waarvan het grondgebied niet regiogrensoverschrijdend is. Zij reglementeert daarbij de taak, inrichting en financiering. Indien de betrokken subregio grensoverschrijdend is, berusten deze bevoegdheden bij de betrokken regio's waarvan bij besluitvorming terzake de aantallen geldig uitgebrachte stemmen in elk van deze regio's bij elkaar worden opgeteld.
3. Organen van subregio's zijn partijorganen in de zin van het huishoudelijk reglement.
4. Indien een subregio is ingesteld, zijn de overige bepalingen in dit reglement ten aanzien van (organen van) regio's van overeenkomstige toepassing op (organen) van subregio's, met uitzondering van het bepaalde in artikel 11, eerste lid, sub c.

Artikel 3.2.

1. In een gemeente kan één afdeling bestaan. Een afdeling kan het grondgebied van meer dan een gemeente omvatten. De leden geregistreerd in een gemeente die tot het werkgebied van een afdeling behoort zijn lid van die afdeling.
2. Een nieuwe afdeling kan worden opgericht door een besluit van tenminste twintig in het werkgebied van de op te richten afdeling geregistreerde stemgerechtigde leden in vergadering bijeen. Het bestaan van een nieuwe afdeling wordt vastgesteld door het regiobestuur naar aanleiding van een door tenminste twintig, in de bewuste afdeling, geregistreerde stemgerechtigde leden ondertekend verzoek. Het bestuur toetst in dit verband slechts of het verzoek voldoet aan bovenstaand vereiste, of het aantal handtekeningen de meerderheid vormt van het aantal leden dat binnen de grenzen van de bewuste afdeling is geregistreerd en of de grenzen van afdelingen samenvallen met de grenzen van één of meer gemeenten.
3. Twee of meer afdelingen kunnen fuseren door middel van besluiten van de afdelingsledenvergaderingen van ieder van de bij de fusie betrokken ledenvergaderingen. Hiervan wordt door de betrokken besturen melding gedaan aan het regiobestuur en het landelijk bestuur.
4. De grenzen van een afdeling dienen samen te vallen met de grenzen van één of meer gemeenten. De regionale ledenvergadering is bevoegd tot het zo nodig wijzigen van grenzen van afdelingen, waarbij zij niet treedt in de bevoegdheden zoals geregeld in het tweede lid. Het regiobestuur doet een dergelijk voorstel in ieder geval indien het ledental van een afdeling beneden de tien is gekomen. Na een wijziging van grenzen doet het regiobestuur hiervan mededeling aan de betrokken besturen en het landelijk bestuur.
5. In het geval van gemeentelijke herindeling past het regiobestuur de grenzen van de afdeling aan de herindeling aan en voegt zo nodig afdelingen samen. Het regiobestuur doet hiervan mededeling aan de betrokken besturen en het landelijk bestuur.
6. Na een wijziging van afdelingsgrenzen, fusie of samenvoeging van afdelingen draagt het regiobestuur zorg voor het uitschrijven van een ledenvergadering(en) in de betrokken afdelingen teneinde te komen tot verkiezing van de afdelingsbesturen en commissies van de afdelingsledenvergadering.
7. In het buitenland kan per duidelijk territoriaal afgebakend gebied één buitenlandse afdeling bestaan. De leden geregistreerd in het werkgebied van die afdeling zijn lid van die afdeling. Het eerste tot en met zesde lid zijn overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de bevoegdheden van organen op regionaal niveau berusten bij overeenstemmende organen op landelijk niveau en dat voor gemeente(n) wordt gelezen land(en).

Artikel 3.3.

1. Binnen een afdeling kunnen deelafdelingen bestaan. Een deelafdeling omvat het grondgebied van een of meer volledige deelgemeenten of gemeenten. De leden geregistreerd in een deelgemeente of gemeente die tot het werkgebied van een deelafdeling behoort zijn lid van die deelafdeling.
2. Artikel 3.2, tweede tot en met zesde lid, zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de bevoegdheden van de regionale vergadering en het regiobestuur liggen bij de regionale ledenvergadering en het afdelingsbestuur, voor gemeente wordt gelezen (deel)gemeente en voor afdeling(-sledenvergadering) wordt gelezen deelafdeling(-sledenvergadering).
3. Indien een deelafdeling is ingesteld, zijn de overige bepalingen in dit reglement ten aanzien van (organen van) afdelingen van overeenkomstige toepassing op (organen) van deelafdelingen.

Artikel 3.4.

1. Leden van de partij afkomstig uit meer dan één afdeling kunnen een platform vormen. Het platform kent tenminste als organen de ledenvergadering en het bestuur. Slechts leden van de partij die stemgerechtigd zijn binnen de partij zijn stemgerechtigd in de ledenvergadering en kunnen gekozen worden tot lid van het bestuur van het platform. De leden van het platform kunnen kiezen voor de status van virtueel platform.
2. De ledenvergadering van het platform stelt een reglement vast, waarin zij zoveel mogelijk overeenkomstig het bepaalde in het huishoudelijk reglement ten aanzien van de afdelingen de interne organisatie regelt. Het platform is niet gehouden een verkiezingscommissie, een besluitvormingscommissie en/of een programmacommissie in te stellen. Het platform is zelf verantwoordelijk voor het verwerven van geldmiddelen. Indien een platform geen reglement vaststelt, geldt het modelreglement zoals vastgesteld door het bestuur.
3. Ten aanzien van de ledenvergadering van een virtueel platform is artikel 1.2, vierde lid, van overeenkomstige toepassing.
4. Een platform kan op verzoek van tenminste vijftientig leden van de partij die zich bij dit platform hebben aangesloten bij het landelijk bestuur worden aangemeld. Bij deze aanmelding dient opgave gedaan te worden van de stemgerechtigde leden met vermelding van de lidmaatschapsnummers, het bestuur van het platform en de naam die het platform draagt.
5. Een aangemeld platform dient jaarlijks een geactualiseerde ledenlijst van het platform in bij het landelijk bestuur, waarop de leden vermeld staan met lidmaatschapsnummers.
6. Indien bij een platform minder dan vijftientig leden van de partij zijn aangesloten of indien het landelijk bestuur niet kan vaststellen hoeveel leden zich bij een platform hebben aangesloten, wordt de aanmelding door het landelijk bestuur beëindigd.
7. De aanmelding van een platform waarvan de doelstelling in strijd is met de doelstellingen van de partij of welke in strijd handelt met de statuten of het huishoudelijk reglement dan wel de partij of één harer organen in ernstige mate in diskrediet brengt, kan door het landelijk bestuur worden geweigerd of beëindigd.
8. Een lid kan zich bij meer dan één platform aansluiten. Een platform dient elk lid dat zich aanmeldt als lid van het platform te accepteren. Het landelijk bestuur kan van deze verplichting op gemotiveerd verzoek van de ledenvergadering van het platform een algemene of bijzondere dispensatie verlenen.
9. Besluiten als bedoeld in het zesde en zevende lid worden aan het bestuur van het platform medegedeeld. Tegen deze besluiten staat voor het bestuur van het platform beroep open bij het geschillencollege, in te stellen schriftelijk en met redenen omkleed binnen één maand na verzending van deze mededeling.

HOOFDSTUK 4 – DE LEDENVERGADERING

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld inzake de ledenvergadering inzake de artikel 13 tot en met 16 en 22 van de statuten.

SAMENSTELLING, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4.1.

1. Een ledenvergadering wordt gevormd door de leden van de partij behorende bij het betrokken niveau, te weten:
 - a) de landelijke ledenvergadering (het congres) door alle leden;
 - b) de regionale ledenvergaderingen door alle in betrokken regio woonachtige leden;
 - c) de afdelingsledenvergadering door alle leden die in de betrokken afdeling woonplaats hebben, en is het hoogste orgaan van de partij inzake alle aangelegenheden op politiek en organisatorisch terrein voor het betreffende organisatieniveau, voorzover die niet door statuten of huishoudelijk reglement aan andere organen zijn opgedragen.
2. De ledenvergadering heeft tenminste tot taak:
 - a) het kiezen van de leden van het overeenkomstige bestuur en de commissies van de ledenvergadering op een wijze als nader bij of krachtens dit huishoudelijk, dan wel het regio- of afdelingsreglement wordt geregeld;
 - b) het vaststellen van reglementen door het betrokken organisatieniveau, alsmede het goedkeuren van eventuele reglementen van de overige organen; slechts door een ledenvergadering ingestelde organen zijn partijorganen in de zin van artikel 04, tweede lid van de statuten;
 - c) het vaststellen van de verkiezingsprogramma's voor het overeenkomstige politieke niveau;
 - d) het vaststellen van de begroting, alsmede het goedkeuren van de jaarrekening en voorts overige politieke, organisatorische en financiële besluiten te nemen.

GEWONE COMMISSIES VAN DE LEDENVERGADERING COMMISSIES AD HOC VAN DE LEDENVERGADERING

Artikel 4.2.

1. De ledenvergadering niet zijnde de landelijke ledenvergadering kan besluiten dat het lidmaatschap van haar commissies openstaat voor leden van andere regio's en/of afdelingen en kan besluiten een commissie gezamenlijk met een andere regio of afdeling in te stellen.
2. Indien de ledenvergadering een gewone commissie van de ledenvergadering of een commissie ad hoc van de ledenvergadering instelt, omschrijft zij in haar besluit de taak, samenstelling en bevoegdheden van deze commissie en kiest zij met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 de voorzitter en de leden ervan in functie volgens het model van bijlage B van het huishoudelijk reglement. Een commissie ad hoc van de ledenvergadering bestaat uit een oneven aantal leden en blijft werkzaam tot verslag aan de ledenvergadering is uitgebracht.

DE LANDELIJKE LEDENVERGADERING / HET CONGRES

Artikel 4.3.

Het congres heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak:

- a) het kiezen van de leden van het Geschillencollege op een wijze als nader bij of krachtens dit reglement geregeld;
- b) het vaststellen van de statuten en het huishoudelijk reglement;
- c) het vaststellen van de jaarlijkse contributieverplichting en het vaststellen van de jaarlijkse verdeling van de financiële bijdrage van het landelijk bestuur over de regio's en afdelingen;
- d) het op voorstel van het landelijk bestuur bij organisatorische resolutie besluiten tot het aangaan of beëindigen van het lidmaatschap van andere verenigingen, daaronder begrepen internationale verenigingen van partijen en Europese politieke partijen.

Artikel 4.4.

1. Het congres wordt tenminste eenmaal en indien wenselijk vaker per jaar door het landelijk bestuur bijeengeroepen.
2. Het landelijk bestuur kan om zwaarwegende redenen en op basis van een gemotiveerd besluit het congres in speciale zitting bijeenroepen, buiten de congressen als bedoeld in artikel 4.4, eerste lid, om over één of meer geagendeerd onderwerpen te beraadslagen. De speciale zitting volgt de gebruikelijke vergaderwijze van een congres, met uitzondering van de termijnen en vereisten in dit artikel en de artikelen 4.20 tot en met 4.24 en 038, eerste tot en met derde lid. De besluitvormingstermijnen worden door het landelijk bestuur bij congresreglement geregeld. De agenda van de speciale zitting en het congresreglement zijn uiterlijk één week voor de aanvang in het bezit van de leden. De leden bijeen in speciale zitting kunnen rechtsgeldige besluiten nemen.
3. In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt het congres bijeengeroepen op de vijfde zaterdag volgend op het in artikel 8.24, eerste lid genoemde tijdstip van het Koninklijk Besluit tot het ontbinden der Kamer en het houden van vervroegde verkiezingen. Dit congres geldt als verkiezingscongres.

Artikel 4.5.

1. Voorts wordt het congres ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie maanden bijeengeroepen op verzoek van:
 - a) een van de kamerfracties van de partij;
 - b) tenminste twee regionale ledenvergaderingen;
 - c) de financiële commissie in het geval een besluit volgens artikel 6.10, vierde lid naar het oordeel van de commissie de partij in financiële problemen kan brengen.
2. Indien niet binnen twee weken aan het verzoek gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers op kosten van de partij en met de medewerking van het landelijk secretariaat, zelf tot die bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het landelijk bestuur het congres bijeenroept.

DE REGIONALE LEDENVERGADERING

Artikel 4.6.

1. De regionale ledenvergadering heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak :
 - a) het vaststellen van de ondersteuning van de fractie in Provinciale Staten (inclusief verkiezingscampagne);
 - b) tenzij toepassing is gegeven aan artikel 9.5, tweede lid, het verkiezen van de regionale leden van de Adviesraad.
2. De regionale ledenvergadering kan eigen (regio)reglementen vaststellen, die niet in strijd mogen zijn met het bepaalde in de statuten en het huishoudelijk reglement.

Artikel 4.7.

1. Binnen de regio's kunnen door de regionale ledenvergaderingen een adviesraad en overlegorganen worden ingesteld.
2. Deze adviesraad en overlegorganen kunnen geen taken of bevoegdheden van de regionale ledenvergaderingen overnemen indien deze taken reglementair aan de regionale ledenvergaderingen of regiobestuur zijn toegekend.
3. Taak, wijze van samenstelling en werkwijze van deze adviesraad en overlegorganen worden schriftelijk door de regionale ledenvergaderingen vastgesteld, met inachtneming van het gestelde in het hoofdstuk 9 van het huishoudelijk reglement.

Artikel 4.8.

1. Op verzoek van de Provinciale Statenfractie kan de regionale ledenvergadering een steunfractie instellen.
2. De taak, wijze van samenstelling en de werkwijze van een dergelijke steunfractie, wordt door de regionale ledenvergaderingen schriftelijk vastgelegd, nadat de fractie is gehoord.
3. De fractie heeft het recht een voordracht voor de samenstelling van de steunfractie in te dienen.

Artikel 4.9.

1. De regionale ledenvergadering komt tenminste eenmaal per jaar en met het oog op het bepaalde in artikel 4.21, eerste lid in elk geval tussen tien en zes weken voor ieder congres bijeen. Een regionale ledenvergadering wordt minstens twee weken tevoren schriftelijk aan de adressen van de betrokken stemgerechtigde leden aangekondigd.
2. In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt de regionale ledenvergadering bijeengeroepen op de vierde zaterdag volgend op het in artikel 8.25 genoemde tijdstip van het Koninklijk Besluit tot het ontbinden der Kamer en het houden van vervroegde verkiezingen. Deze regionale ledenvergadering geldt als voorbereiding op het landelijk verkiezingscongres met betrekking tot het indienen van moties en amendementen op het conceptverkiezingsprogramma.
3. Voorts wordt de regionale ledenvergadering ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen zes weken bijeengeroepen op verzoek van:
 - a) de Provinciale Statenfractie;
 - b) tenminste drie afdelingsledenvergaderingen;
 - c) tien procent van de leden van de betreffende regio.
4. Indien niet binnen twee weken aan het verzoek gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers op kosten van de regio en met de medewerking van het landelijk secretariaat zelf tot de bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het regiobestuur de regionale ledenvergaderingen bijeenroept.
5. Ieder lid kan tot de aanvang van de regionale ledenvergaderingen, of zoveel eerder als het regiobestuur vaststelt, voorstellen, amendementen en moties indienen betreffende de agenda en de agendapunten. Deze amendementen en moties moeten zijn ondertekend door tenminste vijf leden van de regio. De regionale ledenvergadering beslist op welke wijze de voorstellen in behandeling worden genomen,

DE AFDELINGSLEDENVERGADERING

Artikel 4.10.

1. De afdelingsledenvergadering heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak het vaststellen van de ondersteuning van de fractie(s) in de tot die afdeling behorende (deel)gemeenteraden (inclusief verkiezingscampagne).
2. De afdelingsledenvergadering kan eigen (afdelings) reglementen vaststellen, die niet in strijd mogen zijn met het bepaalde in de statuten en het huishoudelijk reglement.

3. De afdelingsledenvergadering kan besluiten een of meer leden uit een of meer andere afdelingen te verkiezen in een commissie van de afdelingsledenvergadering.

Artikel 4.11.

1. Binnen een afdeling kunnen door de afdelingsledenvergadering overlegorganen worden ingesteld.
2. Deze overlegorganen kunnen geen taken of bevoegdheden van de afdelingsledenvergadering overnemen; indien deze taken reglementair aan de afdelingsledenvergadering of het afdelingsbestuur zijn toegekend.
3. Taak, wijze van samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen worden schriftelijk door de afdelingsledenvergadering vastgelegd.

Artikel 4.12.

1. Op verzoek van de (deel)gemeenteraadsfractie kan de afdelingsledenvergadering een steunfractie instellen.
2. De taak, wijze van samenstelling en werkwijze van een dergelijke steunfractie wordt door de afdelingsledenvergadering schriftelijk vastgelegd, nadat de fractie is gehoord.
3. De fractie heeft het recht een voordracht voor de samenstelling van de steunfractie in te dienen.

Artikel 4.13.

1. De afdelingsledenvergadering komt tenminste driemaal per jaar bijeen, en wordt tenminste veertien dagen tevoren schriftelijk aan de adressen van de betrokken stemgerechtigde leden aangekondigd.
2. Voorts wordt de afdelingsledenvergadering ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie weken bijeengeroepen op verzoek van:
 - a) de fractie in de (deel)gemeenteraad;
 - b) het regiobestuur;
 - c) tien procent van de leden van de betreffende afdeling.
3. Indien niet binnen twee weken aan het verzoek gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers op kosten van de afdeling en met de medewerker van het landelijk secretariaat zelf tot de bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het regiobestuur de afdelingsledenvergadering bijeenroept.
4. Ieder lid kan tot de aanvang van de afdelingsledenvergadering, of zoveel eerder als het afdelingsbestuur vaststelt, voorstellen, amendementen en moties indienen betreffende de agenda en agendapunten. Deze amendementen en moties moeten zijn ondertekend door tenminste vijf leden van de afdeling. De afdelingsledenvergadering beslist op welke wijze de voorstellen in behandeling worden genomen.

HET PARTIJREFERENDUM

Artikel 4.14.

1. Nadat een ledenvergadering een besluit heeft genomen kan deze ledenvergadering alsmede het verantwoordelijk bestuur eigener beweging binnen zes weken nadat het besluit is genomen een referendum uitschrijven. Het in een referendum voor te leggen besluit kan geen betrekking hebben op wijzigingen van de statuten, huishoudelijk reglement, de begroting of personen.
2. Voorts wordt ten aanzien van de in het eerste lid genoemde besluiten een referendum uitgeschreven op een uiterlijk vier weken nadat het besluit is genomen bij het bestuur ingediend verzoek gedaan en ondertekend door:
 - a) de fractie in het vertegenwoordigend lichaam op het overeenstemmende organisatieniveau;
 - b) tenminste drie procent van de stemgerechtigde leden, of indien zulks meer is, vijftien stemgerechtigde leden, op het overeenstemmende organisatieniveau.Artikel 4.5, tweede lid, artikel 4.9, vierde lid, respectievelijk artikel 4.13, derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Indien op het tijdstip als bedoeld het tweede lid het quorum als bedoeld in sub b niet gehaald is, krijgen de indieners van een desondanks ingediend verzoek dat is ondertekend door tenminste één procent van de stemgerechtigde leden, een aanvullende termijn van twee weken om het quorum te halen en het verzoek opnieuw in te dienen.
4. Het referendum vindt plaats door middel van een poststemming.
5. Hiertoe zendt de verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden het door de ledenvergadering genomen besluit, de vraagstelling "stemt u in met het bijgevoegde besluit", het advies van het bestuur alsmede een stembiljet.
6. In een zitting binnen 24 uur na sluiting van de poststemming bepaalt de verkiezingscommissie de uitslag van het referendum. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De landelijke verkiezingscommissie stelt het model van het proces-verbaal vast. Bij het bepalen van de uitslag worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen die voor sluiting van de poststemming zijn ontvangen.
7. Het referendum is slechts geldig indien tenminste tien procent van de stemgerechtigde leden of, indien zulks meer is een aantal leden dat overeenstemt met het aantal leden dat de desbetreffende ledenvergadering heeft bijgewoond, een stembiljet heeft ingezonden.
8. Het resultaat van het referendum is bindend. Hangende de uitslag van het referendum is de uitvoering van het besluit geschorst. Indien het besluit door het referendum wordt verworpen, dan heeft het besluit geen rechtskracht. Wordt het bevestigd, dan werkt het besluit vanaf moment dat de ledenvergadering het besluit nam.
9. De ledenvergadering en het verantwoordelijk bestuur kunnen eigener beweging besluiten ten aanzien van een conceptbesluit inhoudende een politieke stellingname een referendum uitschrijven. Voorts wordt ten aanzien van een door de aanvragers geformuleerd conceptbesluit inhoudende een politieke stellingname een referendum uitgeschreven op een bij het bestuur ingediend verzoek gedaan en ondertekend door:

- a) de fractie in het vertegenwoordigende lichaam op het overeenkomstige organisatieniveau;
- b) tenminste drie procent van de stemgerechtigde leden, of indien zulks meer is, vijftien stemgerechtigde leden, op het overeenstemmende organisatieniveau.

Artikel 4.5, tweede lid, artikel 4.9, vierde lid, respectievelijk artikel 4.13, derde lid zijn van overeenkomstige toepassing. Het vierde, vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing. Voor de geldigheid van een in dit lid bedoeld referendum geldt geen quorum. Een in een referendum aangenomen besluit geldt als een besluit van de ledenvergadering.

BESLUITVORMINGSCOMMISSIE

Artikel 4.15.

1. Een besluitvormingscommissie heeft tot taak:
 - a) advisering van het overeenkomstige bestuur omtrent op te nemen agendapunten, voortkomend uit voorafgaande besluiten van de ledenvergadering;
 - b) bewaking van de procedures inzake de besluitvorming, zoals tijdige publicatie van congresstukken door het overeenkomstige bestuur;
 - c) het toetsen van de technische conformiteit van moties en amendementen aan de voorschriften die het huishoudelijk reglement terzake stelt;
 - d) vaststellen van besluiten van de ledenvergadering ten behoeve van overeenkomstige bestuur en deze verwerken in actiepuntenlijsten;
 - e) bewaken van de uitvoering van besluiten van de ledenvergadering door het overeenkomstige bestuur.
2. Indien de ledenvergadering een besluit neemt dat naar het oordeel van de besluitvormingscommissie in strijd is met de statuten of het huishoudelijk reglement, dan schorst de commissie dit besluit. Indieners van het voorstel dat leidde tot het geschorst besluit kunnen binnen een termijn van veertien dagen gemotiveerd tegen deze schorsing in beroep gaan bij het geschillencollege. Indien deze termijn is verstreken en geen beroep is aangetekend, dan is het besluit van de ledenvergadering nietig verklaard. In het geval wel beroep is aangetekend is de uitspraak van het geschillencollege bepalend.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 4.29, derde lid kunnen leden van een besluitvormingscommissie op het organisatieniveau, waarvoor zij als commissie fungeren, zelf geen moties en/of amendementen op voorstellen indienen.
4. De landelijke besluitvormingscommissie heeft bovendien tot taak:
 - a) instrueren van regio's en afdelingen omtrent besluitvormingsprocedures, zoals zorgdragen, dat amendementen zich richten op essentiële punten van besluitvorming;
 - b) bewaken samenhang statuten en huishoudelijk reglement.

Artikel 4.16.

1. Besluitvormingscommissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de ledenvergadering open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren:
 - a) de landelijke besluitvormingscommissie bestaat uit tenminste zeven leden;
 - b) de algemene regionale ledenvergadering, respectievelijk afdelingsledenvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige besluitvormingscommissie.
2. De landelijke besluitvormingscommissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering. Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen als besluitvormingscommissie op overeenkomstig niveau als permanente commissie van de ledenvergadering, dan wel als commissie ad hoc van de ledenvergadering instellen. Voor iedere besluitvormingscommissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement.

Artikel 4.17.

1. Leden van een permanente besluitvormingscommissie van de ledenvergadering worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een besluitvormingscommissie als commissie ad hoc van de ledenvergadering worden gekozen voor een met name genoemde periode, tenminste voor die periode waarin de besluitvorming met betrekking tot de voorbereiding van een landelijke ledenvergadering, dan wel de vaststelling van het verkiezingsprogramma geschiedt.
2. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 kiest de ledenvergadering de voorzitter en de leden van de permanente commissie van de ledenvergadering in functie volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
3. De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.

HET LANDELIJK CONGRES

Voorbereiding

Artikel 4.18.

1. Het landelijk bestuur heeft de plicht de besluitvorming op het congres voor te bereiden.
2. Ter voorbereiding van het congres is het landelijk bestuur belast met:
 - a) het (doen) vervaardigen van alle concept voorstellen die aan het congres worden voorgelegd;

- b) het tijdig beschikbaar stellen van deze concept voorstellen aan de partijorganen en leden;
- c) de organisatorische maatregelen die noodzakelijk zijn om een verantwoorde besluitvorming op het congres te bevorderen.

Aankondiging en agenda

Artikel 4.19.

1. Het tijdstip van een congres wordt zo mogelijk tenminste één jaar tevoren aan de leden bekend gemaakt. Het landelijk bestuur stelt uiterlijk tien weken voor het congres de congresagenda vast en consulteert daartoe de kamerfracties, de delegatie in het Europees Parlement en de voorzitters van de permanente commissies van de ledenvergadering. Bij de planning van een congres dienen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari bij de termijnbepaling buiten beschouwing te worden gelaten.
2. De congresagenda wordt uiterlijk tien weken voor het congres op de website van de partij gepubliceerd. Hiervan wordt een aankondiging in het in het artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad gepubliceerd
3. In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt het congres bedoeld in artikel 4.4, vierde lid zonder vooroverleg bijeengeroepen als verkiezingscongres ter uitsluitende behandeling van het conceptverkiezingsprogramma en het verkiezen van de lijsttrekker.

Congresvoorstellen

Artikel 4.20.

1. De congresvoorstellen worden uiterlijk tien weken voor het congres op de website van de partij gepubliceerd. In afwijking van deze termijn vindt publicatie van
 - a) het verkiezingsprogramma als bedoeld in artikel 4.19, derde lid, uiterlijk tien dagen voor de landelijke ledenvergadering als bedoeld in artikel 4.9, tweede lid, plaats
 - b) de begroting en de jaarrekening uiterlijk een maand voor het congres plaats.
2. In een congresreglement, dat tegelijk met de congresagenda in het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad wordt gepubliceerd, legt het landelijk bestuur de data, die op grond van het gestelde in dit artikel en artikel 4.21 en 4.22 voor dit congres gelden, vast.
3. Het landelijk bestuur heeft het recht naar aanleiding van de discussie in het congres congresvoorstellen te formuleren en aan datzelfde congres ter besluitvorming voor te leggen.
4. Het landelijk bestuur is bevoegd van de in het tweede lid genoemde termijnen af te wijken na overleg met de besluitvormingscommissie. Het landelijk bestuur dient het betreffende gemotiveerde besluit door het eerstvolgende congres te laten bekrachtigen. Dit besluit wordt genomen voorafgaand aan het betreffende agendapunt.

Moties en Amendementen

Artikel 4.21.

1. Behoudens het in het huishoudelijk reglement bepaalde ten aanzien van de jaarrekening kunnen met betrekking tot alle geagendeerde congresvoorstellen moties en/of amendementen worden ingediend.
2. Moties en amendementen kunnen worden ingediend door:
 - a) de ledenvergadering van een regio, subregio, afdeling, deelafdeling of aangemeld platform;
 - b) tenminste vijftientig individuele leden;
 - c) het landelijk bestuur.
3. Moties en amendementen ingediend door een ledenvergadering moeten door de betreffende ledenvergadering met een absolute meerderheid van stemmen zijn goedgekeurd. Bij indiening moeten minimaal twee leden van het betreffende bestuur schriftelijk verklaren en ondertekenen dat de motie of het amendement aan deze voorwaarde voldoet.
4. Indien een amendement of motie is vastgesteld door een ledenvergadering van een platform dient tot het indienen daartoe bij meerderheid van stemmen te zijn besloten, waarbij als quorum voor een geldige stemming geldt de helft van de stemgerechtigde leden dan wel, indien dat quorum hoger is dan vijftientig, vijftientig stemgerechtigde leden aan de stemming hebben deelgenomen. Het bestuur zendt een verslag van de ledenvergadering, dan wel indien deze ledenvergadering op de wijze overeenkomstig artikel 1.2, vierde lid, daartoe heeft besloten afschriften van de in de digitale ledenvergadering uitgebrachte stemmen onder vermelding van de lidnummers van haar leden mee.
5. De in het tweede lid, sub b bedoelde moties en amendementen moeten door minimaal vijftientig leden worden ondertekend.
6. De moties en de amendementen dienen te worden opgesteld volgens een in het congresreglement vastgelegd model.
7. Moties en amendementen met betrekking tot de geagendeerde congresvoorstellen dienen uiterlijk op de in het congresreglement aangegeven tijdstippen voor het congres bij het landelijk secretariaat te worden ingediend met dien verstande dat de periode tot het indienen van de moties en de amendementen inzake congresvoorstellen als bedoeld in artikel 4.20, eerste lid, zes weken voor de aanvang van het congres eindigt en inzake congresvoorstellen als bedoeld in artikel 4.20, eerste lid, uiterlijk vier dagen voorafgaand aan het in artikel 4.4, vijfde lid bedoelde verkiezingscongres eindigt. Indien het landelijk bestuur artikel 4.20, vierde lid, toepast, stelt het landelijk bestuur in afwijking van de eerste volzin de termijnen vast, waarbij tussen het bekend maken van de voorstellen en de sluiting van de indieningstermijn tenminste twee weken liggen. In dat geval wordt het tweede lid, onder sub b, in plaats van "vijftientig", "vijf" gelezen.
8. Moties met betrekking tot algemene huishoudelijke aangelegenheden van de partij, algemene organisatorische moties genaamd, alsmede algemene politieke moties, kunnen op de gebruikelijke wijze in de ledenvergadering aan de orde worden gesteld. De betreffende moties worden tijdens de algemene ledenvergadering bij dit agendapunt behandeld. Moties of resoluties die bij aanneming als gevolg hebben dat een begrotingspost wordt overschreden dienen vergezeld te gaan van een amendement op de begroting dan wel een voorstel tot wijziging van de begroting.
9. Voorstellen tot wijziging van een tekst kunnen uitsluitend per concreet amendement worden ingediend. Moties die naar het oordeel van de besluitvormingscommissie de strekking hebben een tekst te wijzigen, worden als amendement in behandeling genomen. Indien echter de tekst van de motie daarvoor onvoldoende aanknopingspunten bevat naar het oordeel van de commissie, kan de commissie de indieners de gelegenheid geven om hun voorstel te herformuleren binnen een door de commissie te stellen termijn. Voorstellen om agendapunten te schrappen zijn buiten de orde. Indien de congresvoorstellen beslispunten bevatten, dan zullen voorstellen om deze beslispunten, dan wel afzonderlijke sub-beslispunten daarvan, te schrappen, worden beschouwd als een schriftelijk uitgebrachte tegenstem en niet in het congresboek worden opgenomen.
10. De programmacommissie heeft het recht aangenomen amendementen, die qua taal en stijl niet passen binnen de tekst, aan te passen, zonder dat de inhoud gewijzigd wordt. Het landelijk bestuur heeft eenzelfde recht bij politieke congresvoorstellen.
11. Onverminderd het bepaalde in artikel 4.28, derde lid, heeft landelijk bestuur het recht om naar aanleiding van ingediende moties en amendementen wijzigingsvoorstellen ten aanzien van congresvoorstellen, moties, amendementen, waaronder begrepen amendementen op ingediende moties, in te dienen. Het draagt er zorg voor dat deze voorstellen in een congresboek zijn opgenomen. Het landelijk bestuur kan deze bevoegdheid mandateren aan de landelijke programmacommissie.

Artikel 4.22.

De besluitvormingscommissie heeft het recht om:

1. amendementen en moties te weigeren, omdat ze:
 - a) niet aan de technische voorschriften voldoen, zoals vormgeving, sluitingstermijn of wanneer amendementen als moties worden ingediend;
 - b) op advies van het landelijk bestuur moties te weigeren omdat ze niet voldoen aan de voorwaarde opgenomen in artikel 4.21, zevende lid. De besluitvormingscommissie kan aan de indieners een termijn stellen om alsnog aan die voorwaarde te voldoen; sub a is van overeenkomstige toepassing;
 - c) in het recht van de besluitvormingscommissie treden; indien een motie of amendement door de besluitvormingscommissie wordt geweigerd, ontvangen de indieners, behalve in het geval van artikel 4.4, vierde lid, hiervan binnen twee weken na de in artikel 4.21, zevende lid vermelde sluitingsdatum schriftelijk bericht;
2. Het landelijk bestuur te adviseren amendementen, die zich in dezelfde richting uitlaten, voor een verantwoorde besluitvorming op het congres ineen te voegen;
3. als redactioneel voor te leggen aan het congres;
4. te bepalen welke moties en amendementen met betrekking tot het verkiezingsprogramma als bedoeld in artikel 4.20, tweede lid, sub c, tot hoofdpunten van de besluitvorming tijdens het congres moeten leiden, waarbij de overige moties en amendementen aan de programmacommissie ter beoordeling worden meegegeven;
5. het congres te adviseren.

Artikel 4.23.

1. De reglementair ingediende en door de besluitvormingscommissie goedgekeurde moties en amendementen worden in één of meer congresboeken opgenomen. Door of namens het landelijk bestuur, dan wel de programmacommissie en, indien van toepassing, de financiële commissie kan bij publicatie van de amendementen worden aangegeven, waar het zwaartepunt van de discussie ligt. Bij de publicatie van moties en amendementen kan het landelijk bestuur een aanbeveling vermelden. Het eerste congresboek (A) met moties en amendementen met betrekking tot voorstellen voor verkiezingsprogramma's (behalve in artikel 4.4, vierde lid), statuten en huishoudelijk reglement, contributieregeling en regio- en afdelingsbijdrageregelingen, alsmede de gegevens met betrekking tot de kandidaatstelling voor besturen en commissies die door het congres worden gekozen, wordt op aanvraag uiterlijk veertien dagen voor het congres aan de leden toegezonden. Het eerste congresboek (A) met de moties en amendementen met betrekking tot de overige voorstellen als genoemd in artikel 4.20, eerste lid, is beschikbaar op een door het landelijk bestuur te bepalen en in het congresreglement vermeld tijdstip. Het tweede congresboek (B) met daarin actuele politieke moties, moties met betrekking tot de jaarrekening en moties en amendementen met betrekking tot de congresbegroting, alsmede eventuele aanvullingen op congresboek A is op de eerste dag van het congres beschikbaar. In geval van voorstellen, conform artikel 4.20, derde lid, op het congres worden geformuleerd, verschijnt er een congresboek C, op een door het landelijk bestuur te bepalen en in het congresreglement vermeld tijdstip op het congres.
2. De besluitvormingscommissie beslist over nummering en volgorde van plaatsing der moties en amendementen in de congresboeken. De door de indieners van moties en amendementen aangewezen contactpersonen (minimaal twee) dienen tussen de sluitingsdatum voor indiening en de aanvang van het congres telefonisch bereikbaar te zijn voor overleg met besluitvormingscommissie en landelijk bestuur.

Artikel 4.24.

1. Moties, die betrekking hebben op actuele politieke situaties, moeten op een in het artikel 4.21, zesde lid bedoelde congresreglement bepaalde wijze worden ingediend. Een actuele politieke motie dient te worden ondersteund door tenminste vijf stemgerechtigde leden van de partij. De besluitvormingscommissie verifieert of aan beide genoemde voorwaarden is voldaan en stelt het congres in kennis van de correct ingediende moties.
2. Over geagendeerde congresvoorstellen kunnen geen actuele politieke moties worden ingediend.

ORDE VAN HET CONGRES

Artikel 4.25.

1. Het congres wordt geleid door een oneven aantal voorzitters, die door het landelijk bestuur zijn aangewezen uit de leden die niet functioneel betrokken zijn bij het congres. Bij de behandeling van een onderwerp waarbij een der voorzitters uit hoofde van enigerlei partijfunctie persoonlijk is betrokken, treedt deze niet op als fungerend voorzitter zolang deze behandeling duurt. In de gevallen betreffende de gang van zaken op het congres waarin het huishoudelijk reglement niet voorziet, beslissen de gezamenlijke voorzitters. De fungerend voorzitter van het congres heeft het recht spreektijd te verdelen en te beperken. De beslissingen van de voorzitters zijn bindend behoudens onmiddellijk beroep op het congres, dat daarover stemt zonder discussie.
2. Op voorstel van de voorzitters kan het congres zich ter voorbereiding van de plenaire discussie in secties splitsen onder leiding van de door de voorzitters aangewezen sectievoorzitters en op een wijze als in het congresreglement is geregeld.

Artikel 4.26.

1. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 geschiedt stemming over personen altijd schriftelijk op een wijze vastgesteld door de verkiezingscommissie.
2. Over zaken wordt gestemd op een door de voorzitters te bepalen wijze. Indien geen der aanwezige leden stemming wenst, kan het congres bij acclamatie een besluit nemen.
3. Een congres begint met de aanwijzing van een stemcommissie op voordracht van de voorzitters.
4. De stemcommissie registreert de uitgebrachte stemmen, beslist zonder beroep over de geldigheid daarvan, constateert de uitslag van de stemming en legt de uitslag van de stemming vast in een proces-verbaal.

Artikel 4.27.

1. Een congres begint met de aanwijzing van een notulencommissie op voordracht van de voorzitters.
2. De notulencommissie maakt een zakelijk verslag van de vergadering, hetwelk wordt vastgesteld door de besluitvormingscommissie, en draagt zorg dat het verloop van de vergadering op geluidsband wordt vastgelegd.
3. Het verslag van het congres wordt toegezonden aan de voorzitter van de besluitvormingscommissie en ligt vanaf twee maanden na het congres ter inzage op het landelijk secretariaat. De geluidsbanden worden op een via het landelijk secretariaat ter raadpleging bereikbare plaats bewaard.
4. Het landelijk bestuur publiceert binnen twee maanden na het congres in het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad korte samenvattingen van de behandelde agendapunten en de besluitvormingscommissie een overzicht van de aangenomen en verworpen congresvoorstellen, moties en amendementen.

Artikel 4.28.

1. Het congres behandelt in de eerste plaats de geagendeerde congresvoorstellen en de daarop ingediende moties en amendementen, die door de besluitvormingscommissie zijn goedgekeurd.
2. Wanneer indieners van moties en/of amendementen in overleg met het landelijk bestuur wijzigingen aanbrengen in hun voorstellen, dienen zijn de besluitvormingscommissie en de congresleiding hiervan onverwijld in kennis te stellen. In het bijzonder geldt dit voor het resultaat van het vooroverleg tussen landelijk bestuur en de indieners in de periode voorafgaande aan het congres, waarin gelegenheid bestaat tot het aanpassen van de ingediende moties en amendementen.
3. De besluitvormingscommissie en het landelijk bestuur hebben het recht op grond van de ingediende moties en amendementen en naar aanleiding van de discussie, ook tijdens het congres moties en amendementen in te dienen.
4. Over niet in de agenda opgenomen onderwerpen kunnen geen besluiten worden genomen.

Artikel 4.29.

De behandeling van moties en amendementen ten congresse, geschiedt als volgt:

- a) de door de indieners aangewezen woordvoerder geeft desgewenst een beknopte toelichting;
- b) de congresleiding verleent gedurende een door hen te bepalen tijd het woord aan diegenen die zich vóór een door hen te bepalen tijdstip als spreker hebben aangemeld op een bij de congresleiding berustende sprekerslijst, en wel in volgorde van aanmelding;
- c) het landelijk bestuur brengt desgewenst een advies uit aan het congres over het aan de orde zijnde voorstel;
- d) de congresleiding geeft desgewenst de woordvoerder van de indieners de gelegenheid tot een reactie op de sprekers van de sprekerslijst en de adviezen van landelijk bestuur of permanente commissie van de ledenvergadering; bij ontrading van een voorstel, amendement of motie door het landelijk bestuur, krijgt de indiener in ieder geval een "tweede ronde";
- e) de congresleiding brengt de amendementen in stemming in volgorde van hun ingrijpendheid zoals door de besluitvormingscommissie in het congresboek aangegeven, en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel; indien het voorstel bestaat uit beslispunten, al dan niet opgedeeld in sub-beslispunten, dan worden deze beslispunten, én de eventuele sub-beslispunten, ieder afzonderlijk in stemming gebracht.
- f) de congresleiding brengt de moties en/of resoluties met betrekking tot een bepaald agendapunt in de door de besluitvormingscommissie in het congresboek vermelde volgorde in stemming, echter niet dan nadat alle moties en/of resoluties bij het betreffende agendapunt zijn toegelicht op de wijze onder sub a tot en met sub d, geregeld; bij actuele politieke moties dient de vergadering afzonderlijk en zonder toelichting of debat te beslissen of die motie in behandeling wordt genomen;
- g) over het in behandeling nemen van de actuele politieke moties beslist het congres zonder toelichting of discussie;

- h) het landelijk bestuur kan aan één, maximaal twee actuele politieke moties een hogere prioriteit toekennen dan aan de overige actuele politieke moties. Deze worden behandeld voor de overige actuele politieke moties;
- i) actuele politieke moties worden voor het overige behandeld in de door de besluitvormingscommissie vastgestelde volgorde. De congresleiding bepaalt de spreektijd per actuele politieke motie, zodanig dat binnen de geagendeerde tijd voor het agendapunt alle actuele politieke moties aan de orde kunnen komen.

Artikel 4.30.

1. Voorstellen van orde kunnen tijdens het congres uitsluitend worden ingediend omtrent:
 - a) verdeling spreektijd;
 - b) de wijze van behandeling van en besluitvorming over agendapunten, en daarbinnen de sub-agendapunten, alsmede over beslispunten, en daarbinnen de sub-beslispunten;
 - c) vaststelling of een agendapunt, dan wel een sub-agendapunt, een beslispunt dan wel een sub-beslispunt, voldoende is behandeld en rijp voor besluitvorming is.
2. Ieder lid kan voorts op de volgende gronden een ordevoorstel indienen om een actuele politieke motie niet in behandeling te nemen:
 - a) naar de mening van het lid betreft de actuele politieke motie geen actuele zaak, dat wil zeggen het betreft geen zaak die op het volgende congres naar verwachting achterhaald zou zijn;
 - b) naar de mening van het lid betreft de actuele politieke motie een zaak waarover voorstudie gewenst is, alvorens tot besluitvorming in een congres te komen.

Het congres beslist zonder voorafgaande discussie.
3. Indien het congres de behandeling van enig deel van een agendapunt naar een later tijdstip binnen het aan de orde zijnde agendapunt verschuift, worden de hierop betrekking hebbende moties en/of amendementen automatisch aangehouden tot de feitelijke behandeling.
4. Indien het onderhavige agendapunt inmiddels gewijzigd wordt, bepaalt de indiener/ster van de motie of het amendement bij de behandeling ervan of deze/dit nog onderwerp van de beraadslaging dient uit te maken.
5. In alle gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres, waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist de congresleiding.

HOOFDSTUK 5 – HET BESTUUR

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld inzake de artikelen 17 tot en met 19 van de statuten.

HET BESTUUR IN HET ALGEMEEN

Artikel 5.1.

1. Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorbereiden en voorleggen van voorstellen aan de overeenkomstige ledenvergadering inzake:
 - a) de organisatie en de reglementen;
 - b) het politieke programma, waarin verkiezingsprogramma's;
 - c) de financiën, waaronder begroting en jaarrekening.Besturen zijn gehouden initiatieven van leden in normale behandelingsprocedure voor de ledenvergadering te brengen.
2. Het bestuur is er primair om:
 - a) de organisatie van de partij op het overeenkomstige niveau goed te laten functioneren;
 - b) initiatieven te nemen en randvoorwaarden te creëren om tot een goed politiek debat te komen;
 - c) de partij te vertegenwoordigen bij de fractie en de vinger aan de pols te houden in de uitvoering van het verkiezingsprogramma en andere politieke keuzen;
 - d) het bevorderen dat er zich voldoende en goed gekwalificeerde kandidaten voor vacatures binnen en namens de partij aanmelden.
3. Het bestuur heeft tenminste tot taak:
 - a) het (geregeld en tijdig) bijeenroepen van de ledenvergadering vanwege organisatorische en politieke aangelegenheden;
 - b) het organiseren van politieke evenementen van algemene strekking, zoals spreekbeurten en verkiezingsbijeenkomsten;
 - c) het verzorgen van de communicatie met de leden enerzijds en andere partijorganen anderzijds;
 - d) zorg te dragen in het geval van deelname aan verkiezingen voor het voeren van een verkiezingscampagne en het daarbij betrekken van de fractie en kandidaten.
4. De maximale aaneengesloten zittingstermijn in enige bestuur of commissie van de ledenvergadering is zes jaar.
5. Bij tussentijdse vacatures in besturen wijst het betrokken bestuur, al dan niet uit zijn midden, een functiewaarnemer aan voor de periode tot de eerstvolgende ledenvergadering waarop een nieuw bestuurslid kan worden gekozen.

Artikel 5.2.

Het bestuur dient verantwoording af te leggen aan de ledenvergadering. Met het oog daarop brengt het bestuur jaarlijks gemotiveerd verslag uit van zijn werkzaamheden en er is een vast agendapunt "vragenronde bestuur" op de ledenvergadering.

Artikel 5.3.

Het bestuur is bevoegd over te gaan tot de invoering van de ledenraadpleging. Indien het daartoe overgaat stelt het bestuur een regeling vast, waarin regelingen worden getroffen voor:

- a) de vereisten waaraan een verzoek om een ledenraadpleging moet voldoen;
- b) het quorum voor de geldigheid van de uitslag;
- c) de onderwerpen waarover een ledenraadpleging mogelijk is;
- d) de wijze waarop de vraagstelling wordt vastgesteld;
- e) de wijze waarop de informatievoorziening omtrent de ledenraadpleging plaatsvindt;
- f) de wijze waarop de poststemming, zo nodig in afwijking van artikel 1.1, vierde lid, sub k, wordt ingericht.

HET LANDELIJK BESTUUR

Artikel 5.4.

1. Voorzover door statuten, huishoudelijk reglement en het congres niet beperkt, heeft het landelijk bestuur alle bevoegdheden betreffende:
 - a) organisatie op landelijk niveau en coördinatie van activiteiten van regio's en afdelingen;
 - b) het nemen van beleidsbeslissingen en het kenbaar maken van eigen meningen en conclusies als de opvatting van het landelijk bestuur;
 - c) het instelling van landelijke bestuurscommissies met een vaste, dan wel een tijdelijke taakstelling, mede ter ondersteuning van de beleidsvoorbereiding, in elk geval stelt het landelijk bestuur de landelijke programmacommissie in;
 - d) het vertegenwoordigen van de partij binnen verenigingen waarbij de partij is aangesloten of waarnemer is, waaronder begrepen internationale verenigingen van politieke partijen en Europese politieke partijen;
 - e) het, zo nodig na advisering door de landelijke programmacommissie en/of de adviesraad, indienen van moties, resoluties en amendementen namens de partij in internationale verenigingen van politieke partijen en Europese politieke partijen waarbij de partij is aangesloten

2. In geval van het ontstaan van een onwerkbaar bestuurlijke situatie op (sub)regionaal of afdelingsniveau, is het landelijk bestuur bevoegd op desbetreffend niveau een ledenvergadering bijeen te roepen. De agenda van die ledenvergadering bevat uitsluitend voorstellen van het landelijk bestuur om een werkbaar situatie te bewerkstelligen. Indien de betreffende ledenvergadering niet leidt tot een werkbaar situatie, heeft het landelijk bestuur het recht dwingend een maatregel op te leggen. Beroep tegen deze maatregel dient binnen achtenveertig uur te worden ingesteld bij het geschillencollege. Het beroep kan slechts worden ingesteld op de grond dat de maatregel van het landelijk bestuur kennelijk onredelijk is.
3. Het landelijk bestuur kan uitvoering van (delen van) het politiek wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de partij en van delen van het internationale beleid van de partij en overige delen van zijn beleid van de partij opdragen aan daartoe ingestelde rechtspersonen. De statuten van deze rechtspersonen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur.
4. De statuten en reglementen van stichtingen waaraan het landelijk bestuur uitvoering van delen van het beleid heeft opgedragen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur.

Artikel 5.5.

1. Het landelijk bestuur voorziet in het secretariaat van het geschillencollege, het bestuur van de bestuurdersvereniging, de landelijke programmacommissie en de permanente commissie van de ledenvergadering door aan deze organen een van de medewerkers van het landelijk secretariaat als "toegevoegd secretaris" beschikbaar te stellen; deze secretaris maakt geen deel uit van het college of commissie van de ledenvergadering.
2. Het landelijk bestuur wijst een van zijn leden aan als contactpersoon met het geschillencollege, de landelijke programmacommissie, respectievelijk elk der permanente commissies van de ledenvergadering.
3. De in het eerste lid genoemde organen hebben hun zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.
4. Met inachtneming van het bepaalde inzake de kosten van enig geschil komen de kosten van de in het eerste lid genoemde organen voor rekening van het landelijk bestuur, onder het voorbehoud van goedkeuring vooraf door de penningmeester.
5. Van de vergaderingen van de in het eerste lid genoemde organen worden door de toegevoegd secretaris verslagen gemaakt, die aan de leden van deze organen, alsmede aan hun contactpersoon van het landelijk bestuur worden toegezonden.

Artikel 5.6.

1. Het landelijk bestuur draagt zorg voor een regelmatige uitgave van een partijblad, dat gratis aan alle leden wordt toegezonden. Niet-leden van de partij kunnen zich op dit blad abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het landelijk bestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het landelijk bestuur te bepalen prijs.
2. Het landelijk bestuur draagt zorg voor aanwezigheid van de partij op het internet door middel van een website en door middel van verspreiding van een digitale uitgave via e-mail, die op verzoek kan worden toegezonden.
3. Het landelijk bestuur is bevoegd zorg te dragen voor andere periodieke uitgaven, waarop leden en niet-leden zich kunnen abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het landelijk bestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het landelijk bestuur te bepalen prijs.
4. Het landelijk bestuur is bevoegd een of meer van de in de voorgaande leden genoemde uitgaven gezamenlijk te verzorgen met één of meer van de fracties in een van de Kamers der Staten-Generaal of de delegatie in het Europees Parlement of een ander partijorgaan.
5. De financiële verantwoordelijkheid voor het partijblad berust bij het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur is bevoegd voor de uitgave van het partijblad taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden op te dragen aan het bestuur van een daartoe in het leven geroepen stichting. Indien toepassing wordt gegeven aan het vierde lid wordt ten aanzien van de financiële verantwoordelijkheid tussen de zorgdragende organen afspraken gemaakt.
6. Het landelijk bestuur delegeert de overige verantwoordelijkheden voor het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad aan een redactieraad en regelt de taak en bevoegdheden van deze redactieraad in een redactiestatuut; dit statuut wordt als bijlage C aan het huishoudelijk reglement toegevoegd. De redactieraad wordt samengesteld uit:
 - a) twee leden van het landelijk bestuur uit zijn midden te benoemen;
 - b) tenminste een vertegenwoordiger van de fracties en van de Eerste en de Tweede Kamer en van het Europees Parlement, te benoemen door deze fracties gezamenlijk;
 - c) tenminste vier leden te benoemen door het landelijk bestuur op voordracht van de redactieraad.
7. Indien toepassing wordt gegeven aan het vierde lid worden ten aanzien van de in het zesde lid, onder sub d, genoemde leden afspraken gemaakt tussen de zorgdragende organen.
8. Het landelijk bestuur is bevoegd de overige verantwoordelijkheden te delegeren aan de in het zesde lid bedoelde redactieraad dan wel aan een separate redactieraad. Indien een separate redactieraad wordt ingesteld, wordt in het instellingsbesluit de wijze van samenstelling geregeld. Het negende lid is in dat geval van overeenkomstige toepassing.
9. Het dagelijks bestuur voorziet in het secretariaat van de redactieraad en de verslaglegging door een van de medewerkers van het landelijk secretariaat aan de redactieraad als toegevoegd secretaris beschikbaar te stellen. De redactieraad heeft zijn zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.

Artikel 5.7.

1. Het landelijk bestuur bestaat uit tenminste zeven en ten hoogste elf leden, onder wie in elk geval:
 - a) een voorzitter;
 - b) één of meer vice-voorzitters;
 - c) één of meer penningmeesters;
 - d) één of meer secretarissen.

2. Het landelijk bestuur bepaalt elk jaar met inachtneming van het eerste lid het aantal leden van het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur regelt de onderlinge taakverdeling van zijn leden en stelt de functie-aanduiding van zijn leden vast. Het landelijk bestuur wijst voor ieder van de regio's een lid aan dat belast is met de vertegenwoordiging van het landelijk bestuur in die regio en het onderhouden van een goede communicatie tussen het landelijk bestuur en die regio.
3. Het landelijk secretariaat ondersteunt het landelijk bestuur bij de uitvoering van zijn taken.

Artikel 5.8.

1. Ieder lid van de partij kan zichzelf kandidaat stellen voor het landelijk bestuur, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde eisen voldoet.
2. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 worden de voorzitter en de (eerste) penningmeester door het congres in functie gekozen en worden de overige leden van het landelijk bestuur door het congres per te vervullen vacature gekozen. Deze verkiezingen vinden plaats volgens methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
3. Het landelijk bestuur heeft het recht een voordracht aan het congres te doen met betrekking tot de verkiezing van het landelijk bestuur.

Artikel 5.9.

1. Het landelijk bestuur wordt gekozen voor de periode van drie jaar.
2. Een landelijk bestuurslid is slechts éénmaal onmiddellijk herkiesbaar, ongeacht een eventuele tussentijdse wijziging van diens functie in het landelijk bestuur.
3. Indien een landelijk bestuurslid aftreedt voordat de termijn van drie jaar is verstreken en gekozen wordt in een andere landelijk bestuursfunctie, geldt voor deze verkiezing de termijn die resteert tot een maximum zittingstermijn van zes jaar is bereikt.

Artikel 5.10.

1. Neemt het congres een motie van wantrouwen aan tegen het landelijk bestuur in zijn geheel, dan dient dit onverwijld in zijn geheel af te treden.
2. De dagelijkse gang van zaken wordt afgehandeld door het landelijk bestuur, dat binnen drie maanden het congres bijeenroept om een nieuw landelijk bestuur te kiezen.
3. Het congres kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het landelijk bestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden", zoals bedoeld in artikel 5.1, vijfde lid en dienovereenkomstig behandeld.

HET REGIOBESTUUR

Artikel 5.11.

Het regiobestuur heeft naast de in artikel 5.1 genoemde algemene taken, tot bijzondere taak:

- a) het vertegenwoordigen van de regio, zowel binnen de partij als naar buiten;
- b) het bevorderen van de ondersteuning van de fractie in de Provinciale Staten;
- c) het verrichten van andere noodzakelijke bestuurlijke activiteiten, waaronder het bevorderen van het doen oprichten van afdelingen in de zogenaamde "witte gebieden" en treedt daarbij niet in de bevoegdheden zoals geregeld in artikel 3.2, vierde lid.

Artikel 5.12.

1. Het regiobestuur bestaat uit tenminste vijf leden.
2. Ieder lid van een regio kan zich kandidaat stellen voor het regiobestuur en de permanente commissies van de ledenvergadering, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde eisen voldoet.
3. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 worden de voorzitter, de secretaris en de penningmeester in functie gekozen volgens methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
4. Een lid van het regiobestuur wordt gekozen voor een tijd van drie jaar en is éénmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
5. Neemt de regionale ledenvergaderingen een motie van wantrouwen aan tegen het regiobestuur in zijn geheel, dan dient dit onverwijld in zijn geheel af te treden. De dagelijkse gang van zaken wordt afgehandeld door voorzitter en penningmeester, die als zodanig in functie zijn gekozen en die binnen twee maanden een ledenvergadering bijeenroepen om een nieuw regiobestuur te kiezen.
6. De regionale ledenvergaderingen kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het regiobestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden".

HET AFDELINGSBESTUUR

Artikel 5.13.

Het afdelingsbestuur heeft naast de in artikel 5.1 genoemde algemene taken, tot bijzondere taak:

- a) het vertegenwoordigen van de afdeling zowel binnen de partij als naar buiten;
- b) het zonedig bevorderen van de ondersteuning van de fractie in de (deel)gemeenteraad;

- c) het verrichten van andere noodzakelijke bestuurlijke activiteiten, waaronder het voorstellen van gebieden waarbinnen afdelingen kunnen worden opgericht en treedt daarbij niet in de bevoegdheden zoals geregeld in artikel 3.3, tweede lid.

Artikel 5.14.

1. Het afdelingsbestuur bestaat uit tenminste drie leden.
2. Ieder lid van de afdeling kan zich kandidaat stellen voor het afdelingsbestuur, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde eisen voldoet.
3. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 worden de voorzitter, secretaris en de penningmeester in functie gekozen volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
4. Een lid van het afdelingsbestuur wordt gekozen voor de tijd van drie jaar en is éénmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
5. Neemt de afdelingsledenvergadering een motie van wantrouwen aan tegen het afdelingsbestuur in zijn geheel, dan dient dit onverwijld in zijn geheel af te treden. De dagelijkse gang van zaken wordt afgehandeld door voorzitter en penningmeester, die als zodanig in functie zijn gekozen en die binnen twee maanden een ledenvergadering bijeenroepen om een nieuw afdelingsbestuur te kiezen.
6. De afdelingsledenvergadering kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het afdelingsbestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden".

HOOFDSTUK 6 - FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld met betrekking tot de artikelen 20, 21 en 22 van de statuten.

Landelijke financiële aangelegenheden

Artikel 6.1.

1. Jaarlijks biedt het landelijk bestuur het congres ter vaststelling aan een begroting voor het komende jaar, een contributieregeling voor het komende jaar, een regeling voor de financiële bijdrage aan de regio's en de afdelingen.
2. Het landelijk bestuur is bevoegd aan het congres ter vaststelling aan te bieden een regeling inzake de afdracht van leden van vertegenwoordigende lichamen en benoemde bestuurders aan de partij.

Artikel 6.2.

1. Jaarlijks na afloop van het verenigingsjaar laat de penningmeester de boeken van de vereniging controleren door een door het landelijk bestuur aangewezen registeraccountant. Het rapport van deze accountant wordt terstond overhandigd aan het landelijk bestuur en de financiële commissie. De jaarrekening dient uiterlijk binnen een half jaar na het einde van het boekjaar door het landelijk bestuur te zijn vastgesteld en wordt onmiddellijk na vaststelling, vergezeld van het accountantsrapport gedurende tenminste een half jaar voor de leden op het landelijk secretariaat ter inzage gelegd.
2. Tijdens het congres wordt de jaarrekening van het afgelopen jaar ter goedkeuring aangeboden. Op het congres stelt het landelijk bestuur het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar, de balans en het accountantsrapport aan de orde en verzoekt het congres de penningmeester te déchargeren.
3. De toelichting op de jaarrekening bevat onder meer een lijst van alle schenkingen aan de partij van meer dan vijftienghonderd gulden zonder vermelding van de namen der schenkers.
4. Bij aanbidding van de jaarrekening legt het landelijk bestuur verantwoording af over de besteding van het verkiezingsfonds en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds-

Regionale financiële aangelegenheden

Artikel 6.3.

1. De geldmiddelen van de regio bestaan uit:
 - a) bijdrage uit de contributiegelden door het landelijk bestuur, zoals bedoeld in artikel 4.3, eerste lid, sub c, en artikel 6.1, derde lid;
 - b) subsidies van het landelijk bestuur;
 - c) schenkingen;
 - d) overige baten.
2. Het landelijk bestuur betaalt de bijdrage als bedoeld in het eerste lid, sub a, over enig jaar aan de regio niet eerder uit dan nadat een door de regionale ledenvergaderingen goedgekeurde jaarrekening over het daaraan voorafgaande jaar door het landelijk bestuur is ontvangen.

Artikel 6.4.

1. Jaarlijks biedt het regiobestuur de regionale ledenvergaderingen een begroting voor het komende jaar ter goedkeuring aan. Het regiobestuur is bevoegd aan de regionale ledenvergadering ter vaststelling aan te bieden een regeling inzake de afdracht van leden van vertegenwoordigende lichamen aan de regio.
2. Na goedkeuring door de regionale ledenvergaderingen zendt de regio-penningmeester de begroting ter kennisname aan de penningmeester van het landelijk bestuur.
3. Jaarlijks overlegt de regio-penningmeester het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar aan de regionale ledenvergaderingen. De toelichting op de jaarrekening bevat onder meer een lijst van alle schenkingen aan de partij van meer dan vijftienghonderd gulden zonder vermelding van de namen van de schenkers.
4. Over de besteding van een eventueel verkiezingsfonds legt het regiobestuur aan de regionale ledenvergaderingen verantwoording af, en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.

Afdelingsfinanciële aangelegenheden

Artikel 6.5.

1. De geldmiddelen van de afdelingen bestaan uit:
 - a) bijdrage uit de contributiegelden door het landelijk bestuur, zoals bedoeld in artikel 4.3, eerste lid en artikel 6.1, derde lid;
 - b) subsidies van het regiobestuur;
 - c) schenkingen;
 - d) overige baten.
2. Het landelijk bestuur betaalt de bijdrage, als bedoeld in het eerste lid, sub a, over enig jaar aan de afdeling niet eerder uit dan nadat een door de afdelingsledenvergadering goedgekeurde jaarrekening over het daaraan voorafgaande jaar door het landelijk bestuur is ontvangen.

Artikel 6.6.

1. Jaarlijks biedt het afdelingsbestuur de afdelingsledenvergadering een begroting voor het komende jaar ter goedkeuring aan. Het afdelingsbestuur is bevoegd aan de afdelingsledenvergadering ter vaststelling aan te bieden een regeling inzake de afdracht van leden van vertegenwoordigende lichamen aan de afdeling.
2. Na goedkeuring door de afdelingsledenvergadering zendt de penningmeester de begroting ter kennisname aan de penningmeester van het landelijk bestuur.
3. Jaarlijks overlegt de penningmeester het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar aan de afdelingsledenvergadering. Dit toelichting op de jaarrekening bevat onder meer een lijst van alle schenkingen aan de partij van meer dan vijftienghonderd gulden zonder vermelding van de namen van de schenkers.
4. Over de besteding van een eventueel verkiezingsfonds legt het afdelingsbestuur aan de afdelingsledenvergadering verantwoording af, en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.
5. Bij tussentijds aftreden van de penningmeester treedt de nieuwe penningmeester bij diens aantreden in de bevoegdheden van de oud-penningmeester.
De oud-penningmeester blijft, voor de periode van zijn functioneren, verantwoordelijk naast de nieuwe penningmeester tot zijn décharge door het congres.

Artikel 6.7.

Buitenlandse afdelingen worden voor wat betreft de financiële bijdrage van het landelijk bestuur gelijkgesteld met een regio.

Financiële commissies

Artikel 6.8.

1. De financiële commissie heeft tot taak toezicht uit te oefenen op het financieel beheer van het bestuur op overeenkomstig niveau en de betrokken penningmeester gevraagd of ongevraagd te adviseren inzake financiële aangelegenheden.
2. De financiële commissie heeft ook tot taak advies uit te brengen aan de ledenvergadering inzake de goedkeuring en vaststelling van de begroting, de jaarrekening en de overige financiële aangelegenheden.
3. De financiële commissie vergadert tenminste eenmaal per kwartaal en voorts zo dikwijls als twee of meer leden of de penningmeester zulks verlangen.
4. Besluiten en adviezen van de financiële commissie vereisen een absolute meerderheid van stemmen, waarbij alle leden hun stem dienen uit te brengen. In spoedzaken kan ook telefonisch vergaderd worden.
5. De leden van de financiële commissie kunnen te allen tijde kennis nemen van de financiële bescheiden van de partij op overeenkomstig niveau en zich laten inlichten door de betrokken penningmeester over de stand van zaken.
6. De landelijke financiële commissie heeft bovendien tot taak te beslissen omtrent décharge van een regio- of afdelingspenningmeester, indien de betrokken ledenvergadering nalaat décharge te verlenen.

Artikel 6.9.

1. De financiële commissie heeft het recht wanneer veranderende omstandigheden aanleiding geven bepaalde posten uit de begroting of deelbegroting geheel of gedeeltelijk te blokkeren.
2. De penningmeester en de andere leden van het bestuur behoeven voor het aangaan van enige verbintenis of het doen van uitgaven, die niet expliciet in de begroting zijn vermeld of het in de begroting vermelde bedrag overschrijden, schriftelijke goedkeuring van de financiële commissie.
3. Uitgaven ten laste van begrotingsposten, waar door de financiële commissie een beperking tot het doen van uitgaven, dan wel het aangaan van verplichtingen is aangebracht, behoeven eveneens vooraf de schriftelijke goedkeuring van de financiële commissie.
4. Indien de gevraagde goedkeuring wordt geweigerd, is het bestuur, na overleg met de financiële commissie, bevoegd om het besluit van de financiële commissie terzijde te stellen en de goedkeuring alsnog te verlenen. Van een dergelijk besluit wordt door het bestuur schriftelijk en gemotiveerd terstond aan de financiële commissie en vervolgens aan de eerstvolgende ledenvergadering kennis gegeven.

Artikel 6.10.

1. Financiële commissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacature(s) bij de ledenvergadering open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren:
 - a) de landelijke financiële commissie bestaat uit tenminste vijf leden;
 - b) de regionale, respectievelijk afdelingsledenvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige financiële commissie.
2. De landelijke financiële commissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering. Regionale en afdelingsledenvergaderingen kunnen de financiële commissie op overeenkomstig niveau als permanente commissie van de ledenvergadering, dan wel als commissie (ad hoc) van de ledenvergadering instellen. Voor iedere financiële commissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement. Indien geen permanente commissie van de ledenvergadering is ingesteld, wordt in elk geval ten behoeve van de controle van de jaarrekening en tijdens de verkiezingscampagne op overeenkomstig niveau tijdig een commissie (ad hoc) van de ledenvergadering ingesteld.

Artikel 6.11.

1. Leden van een financiële commissie als permanente commissie van de ledenvergadering worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts éénmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een financiële commissie als een commissie (ad hoc) van de ledenvergadering worden gekozen voor een met name genoemde opdracht en blijven in functie tot dat aan de ledenvergadering is gerapporteerd.
2. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 kiest de ledenvergadering de voorzitter en de leden van de commissies in functie volgens de methode van bijlage A van het huishoudelijk reglement.
3. De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.

Artikel 6.12.

1. Zodra een lid van een financiële commissie zich kandidaat stelt voor één van de organen, waarmee het lidmaatschap als onverenigbaar wordt beschouwd, treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de commissie en stelt het overeenkomstige bestuur hiervan in kennis.
2. Het overeenkomstige bestuur stelt de ontstane vacature in de eerstvolgende ledenvergadering open.

HOOFDSTUK 7 – HET POLITIEK PROGRAMMA

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, aanvullend op de statuten, regels gesteld met betrekking tot het politieke programma inzake artikel 14, tweede lid, sub d van de statuten.

ALGEMEEN

Artikel 7.1.

1. Het politieke programma van de partij bestaat uit:
 - a. de door het congres vastgestelde uitgangspunten van de partij;
 - b. de congresuitspraken over majeure politieke thema's
 - c. de verkiezingsprogramma's ten behoeve van de verkiezingen voor de direct gekozen vertegenwoordigende lichamen
2. Indien een verkiezingsprogramma voor provinciale staten in strijd is met een geldend landelijk verkiezingsprogramma, dan geldt dit landelijk verkiezingsprogramma.
Indien een verkiezingsprogramma voor een (deel)gemeenteraad in strijd is met een geldend landelijk of provinciaal verkiezingsprogramma, dan geldt dit landelijk respectievelijk regionaal verkiezingsprogramma.
3. Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerp teksten van (delen van) het politieke programma aan de ledenvergadering

Artikel 7.2.

1. Er is een door het landelijk bestuur ingestelde programmacommissie ten behoeve van het politieke programma en het verkiezingsprogramma op landelijk en Europees niveau en er zijn programmacommissies ten behoeve van de verkiezingsprogramma's op elk ander niveau.
2. De leden van de door het landelijk bestuur ingestelde permanente programmacommissie (landelijke programmacommissie) worden door het landelijk bestuur benoemd en ontslagen. Drie leden worden benoemd door de fracties in de Eerste en de Tweede Kamer en het Europees Parlement gezamenlijk uit hun midden. De landelijke programmacommissie werkt in overeenstemming met het landelijk bestuur en kan door het landelijk bestuur worden belast met het adviseren aan het congres omtrent in te dienen en ingediende resoluties, moties en amendementen.
3. De leden van de door een bestuur op een ander niveau ingestelde programmacommissies worden door dat bestuur benoemd en ontslagen. De ledenvergaderingen op dat niveau zijn bevoegd te bepalen dat de programmacommissie door de ledenvergadering wordt ingesteld. In dat geval bepaalt de ledenvergadering het minimum aantal leden voor de overeenkomstige programmacommissie, met dien verstande dat ten opzichte van de door het overeenkomstige bestuur en de overeenkomstige fractie benoemde leden, de direct door de ledenvergadering gekozen altijd de meerderheid vormen. Onverminderd het bepaalde in artikel 2.5, eerste lid, sub e, hebben de betreffende besturen het recht om een gemotiveerde meervoudige voordracht van kandidaten te doen, waaruit de rechtstreeks door de ledenvergadering benoemde leden kunnen worden gekozen.

Artikel 7.3.

1. De programmacommissie heeft tot taak:
 - a) het ontwerpen van het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen op het overeenkomstige niveau;
 - b) het voorleggen van het ontwerp-verkiezingsprogramma aan het overeenkomstige bestuur, teneinde dit bestuur in de gelegenheid te stellen een voorstel aan de desbetreffende ledenvergadering voor te leggen;
 - c) het ter vergadering adviseren aan de leden omtrent de ingediende moties en amendementen inzake het verkiezingsprogramma.
2. De landelijke programmacommissie draagt zorg voor voorstellen aan het congres over majeure politieke thema's en stelt deze tijdig ter beschikking van het landelijk bestuur.
3. Met betrekking tot de ontwerp teksten zijn de termijnen zoals geregeld in hoofdstuk 4 van toepassing.
4. De landelijke programmacommissie onderneemt al die activiteiten die zij terzake van het naleven van dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement dan wel een goede besluitvorming op het congres noodzakelijk acht, steeds na overleg met het landelijk bestuur.
5. De landelijke programmacommissie is bovendien belast met de bewaking van de samenhang van het politieke programma en gebruikt dit als toetsingskader voor de beoordeling van "actuele politieke moties" tijdens een congres en de vastgestelde verkiezingsprogramma's.

Verkiezingsprogramma Nederlands Parlement

Artikel 7.4.

1. Het verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vier jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen standpunten in algemene termen bevatten, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
2. Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, doch is van overeenkomstige betekenis voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.
3. Kandidaten voor het lidmaatschap van de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

Artikel 7.5.

De programmacommissie werkt voortdurend aan de actualisering van het laatst vastgestelde verkiezingsprogramma. In geval van tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt het aldus geactualiseerde programma als conceptverkiezingsprogramma gelijktijdig met het kandidatenoverzicht aan de leden toegezonden. Indien het bij tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal niet mogelijk is een ontwerp verkiezingsprogramma aan het congres voor te leggen, blijft het bestaande verkiezingsprogramma van kracht en krijgt de nieuw gekozen fractie het recht zelf de benodigde actualisering ervan vast te stellen.

Verkiezingsprogramma Europees Parlement

Artikel 7.6.

1. Het Europees verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vijf jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen standpunten in algemene termen bevatten, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
2. Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen van het Europees Parlement. Kandidaten voor het lidmaatschap van het Europees Parlement zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.
3. Het verkiezingsprogramma moet maximaal toegankelijk en hanteerbaar zijn voor kiezers en leden, waarbij de samenhang tussen de verschillende beleidsvoornemens en uitgangspunten voorop staat. Het verkiezingsprogramma is voorzien van een index en een trefwoordenregister en wordt tegen kostprijs op aanvraag aan de leden ter beschikking gesteld.
4. Het Europees verkiezingsprogramma mag niet in strijd zijn met het verkiezingsprogramma voor het Nederlands Parlement behoudens een uitdrukkelijk daarover genomen besluit van het congres.

Verkiezingsprogramma's voor Provinciale Staten

Artikel 7.7.

1. Het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen voor de Provinciale Staten, verder statenprogramma geheten, wordt vastgesteld door de betrokken regionale ledenvergadering op een door die regionale ledenvergadering tevoren vastgestelde wijze.
2. De ontwerptekst voor het statenprogramma dient uiterlijk vijf weken voor de besluitvormende regionale ledenvergadering in het bezit van de regioleden te zijn.
3. Kandidaten voor het lidmaatschap van Provinciale Staten zijn gehouden het statenprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

Verkiezingsprogramma's voor (deel)gemeenteraden

Artikel 7.8.

1. Het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen voor de (deel)gemeenteraad, verder (deel)gemeenteprogramma geheten, wordt vastgesteld door de betrokken afdelingsledenvergadering op een door die afdelingsledenvergadering van tevoren vastgestelde wijze.
2. De ontwerptekst voor het (deel)gemeenteprogramma dient uiterlijk vijf weken voor de besluitvormende afdelingsledenvergadering in het bezit van de afdelingsleden te zijn.
3. Kandidaten voor het lidmaatschap van de (deel)gemeenteraad zijn gehouden het (deel)gemeenteprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

HOOFDSTUK 8 – KANDIDAATSTELLING EN INTERNE VERKIEZINGEN

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld inzake de kandidaatstelling en interne verkiezing voor partijfuncties en functies in vertegenwoordigende lichamen inzake de artikelen 10 en 23 van de statuten.

ALGEMEEN

Verantwoordelijkheden bestuur

Artikel 8.1.

1. Het bestuur is verantwoordelijk voor de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures op het betrokken organisatieniveau, zowel voor functies binnen de partij, als namens de partij.
2. Het bestuur is er verantwoordelijk voor dat:
 - a) slechts die kandidaten op vertegenwoordigende lijsten worden geplaatst die voldoen aan de wettelijke vereisten voor verkiezing;
 - b) de omvang van die kandidatenlijst door de ledenvergadering wordt vastgesteld;
 - c) een beroepsprocedure wordt aangehouden die beroep op het geschillencollege over de acceptatie van de kandidatuur mogelijk maakt, zodanig dat een uitspraak voor de interne verkiezingen aan de leden bekend kan zijn.
3. Het verantwoordelijke bestuur kan aan de ledenvergadering voorstellen aan de verkiezingscommissie te verzoeken tot herstemming te besluiten over de lijstvolgorde en/of de verkiezing van de lijsttrekker.

Verkiezingscommissie

Artikel 8.2.

1. De landelijke en de regionale verkiezingscommissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering.
2. De algemene afdelingsvergadering beslist of de afdelingsverkiezingscommissie een permanente commissie van de ledenvergadering dan wel commissie (ad hoc) van de ledenvergadering is.
3. Indien geen permanente afdelingsverkiezingscommissie is ingesteld kiest de algemene afdelingsvergadering uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van de gemeenteraad een verkiezingscommissie ad hoc.

Artikel 8.3.

1. De verkiezingscommissie heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen op overeenkomstig niveau voor de vertegenwoordigende lichamen, besturen, bijzondere organen, commissies en raden volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement te bewerkstelligen.
2. De verkiezingscommissie is belast met de controle en verificatie van de informatie van de kandidaten en de informatieverstrekking over de kandidaten aan de leden.
3. De verkiezingscommissie heeft eveneens tot taak het doen van voorstellen aan de ledenvergadering met betrekking tot kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures.
4. De verkiezingscommissie draagt tevens zorg voor de indiening van de overeenkomstig het huishoudelijk reglement, samengestelde kandidatenlijsten voor de verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen op de wijze als door de Kieswet is voorgeschreven.

Artikel 8.4.

1. De landelijke verkiezingscommissie heeft op landelijk en regionaal niveau de bevoegdheid om een besluit tot herstemming ten aanzien van de lijstvolgorde en de verkiezing van de lijsttrekker te nemen. De regionale verkiezingscommissie heeft eenzelfde bevoegdheid voor wat betreft verkiezingen op afdelingsniveau. Een dergelijk besluit wordt slechts genomen indien door procedurele fouten of door achteraf onjuist gebleken informatie over, dan wel late terugtrekking van kandidaten, de belangen van één of meer andere kandidaten ernstig geschaad zijn.
2. De bevoegde verkiezingscommissie neemt een besluit als bedoeld in het vorige lid ambtshalve of op verzoek van de ledenvergadering, een belanghebbende of het landelijk bestuur. Tegen de beslissing van de verkiezingscommissie, waarbij tot herstemming besloten is, staat beroep open bij het geschillencollege. Van een beslissing, waarbij de commissie een verzoek tot herstemming heeft afgewezen, is geen beroep mogelijk tenzij de commissie in strijd met de vereiste procedure zorgvuldigheid heeft gehandeld.
3. De landelijke en regionale verkiezingscommissies zijn tevens belast met het geven van aanwijzingen met betrekking tot de uitleg en de toepassing van de reglementen en het houden van toezicht op de verkiezingen. Tegen een besluit waarbij een aanwijzing wordt gegeven is beroep mogelijk bij het geschillencollege.

- Indien er een geschil aanhangig wordt gemaakt bij het geschillencollege, dat verband houdt met de verkiezingen, wordt conform het eerste lid tot herstemming bevoegde verkiezingscommissie hiervan onverwijld in kennis gesteld. De verkiezingscommissies zijn niet bevoegd tot het nemen van besluiten als bedoeld in het eerste en derde lid, totdat het geschillencollege uitspraak heeft gedaan.

Artikel 8.5.

- De verkiezingscommissie bestaat uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de ledenvergadering open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren:
 - de landelijke verkiezingscommissie bestaat uit tenminste vijf leden;
 - de regionale, respectievelijk afdelingsverkiezingscommissie bestaat uit tenminste drie leden.
- Leden van een verkiezingscommissie als permanente commissie van de ledenvergadering worden voor de tijd van drie jaar gekozen en zijn slechts eenmaal als zodanig herkiesbaar. Leden van een verkiezingscommissie als commissie (ad hoc) van de ledenvergadering worden gekozen voor een met name genoemde periode, waarin de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedure voor het vervullen van partijfuncties, dan wel voor een vertegenwoordigend lichaam loopt.
- Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 kiest de ledenvergadering de voorzitter en de leden van de commissie in functie volgens de methode van bijlage B respectievelijk A van het huishoudelijk reglement.
- De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie.

VERKIEZING VAN VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN

Besluit deelname aan verkiezingen

Artikel 8.6

- Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van een van de kamers der Staten-Generaal of het Europees Parlement kan het congres beslissen niet deel te nemen aan deze verkiezingen.
- Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van Provinciale Staten respectievelijk (deel)gemeenteraad beslist de ledenvergadering op overeenkomstig niveau of deelname aan deze verkiezingen al dan niet gewenst is.
- Het landelijk bestuur dient binnen veertien dagen na het besluit van de ledenvergadering op de hoogte te worden gesteld. Het verantwoordelijk bestuur zendt met dit besluit het tijdpad en percentages zoals bedoeld in artikel 8.11 en de samenstelling van de ingestelde commissies (ad hoc) van de ledenvergadering mee. Bij het besluit wordt vermeld of zelfstandig of in combinatie met andere partijen wordt deelgenomen. Het afdelingsbestuur zendt een afschrift van het besluit van de algemene afdelingsvergadering aan het regiobestuur.
- Het landelijk bestuur beslist toestemming tot deelname te geven, indien haar geen duidelijke bezwaren bekend zijn en in geval van verkiezing van (deel)gemeenteraden van het betrokken regiobestuur een positief advies tot deelname is ontvangen. Deze beslissing wordt uiterlijk twaalf maanden voor de verkiezing van provinciale staten respectievelijk (deel)gemeenteraden genomen en aan het verantwoordelijke bestuur schriftelijk bekend gemaakt. Tegen een weigering om toestemming te verlenen kan het betrokken bestuur binnen veertien dagen bij het Geschillencollege in beroep gaan, welk college binnen 28 dagen na verzending van dit besluit uitspraak doet.
- Deelname aan de verkiezingen voor provinciale staten respectievelijk (deel)gemeenteraad onder de aanduiding van de partij als deel van een aanduiding kan uitsluitend met toestemming van het landelijk bestuur.

Artikel 8.7

Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezingen als bedoeld in artikel 8.6, lid 1 en 2 neemt in het geval van deelname aan deze verkiezingen de ledenvergadering van het overeenkomstige niveau op voorstel van het bestuur de navolgende beluften:

- de vaststelling van het profiel als bedoeld in artikel 8.9
 - het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap met inachtneming van artikel 8.10
 - het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten als bedoeld in artikel 8.11, eerste lid
 - de datum van vaststelling van de definitieve kandidaatstelling als bedoeld in artikel 8.11, tweede lid
 - de datum van de verkiezing van de lijsttrekker als bedoeld in artikel 8.10
 - het minimaal te behalen percentage vermeldingen bij de poststemming voor plaatsing op de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet
 - het maximaal aantal kandidaten dat geplaatst wordt op een kandidatenlijst ingevolge de kieswet
 - het minimale en maximaal aantal te vermelden kandidaten op het stembiljet als bedoeld in artikel 8.19
 - het aanvangs- en sluitingstijdstip voor het inzenden van de stembiljetten als bedoeld in artikel 8.19.
- Bij de vaststelling van het tijdpad voor de verkiezingen kunnen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari buiten beschouwing worden gelaten.

Stemadviescommissie

Artikel 8.8.

1. Ieder organisatieniveau dat – voor zover van toepassing – conform artikel 8.6, tweede lid, heeft besloten tot deelname aan de verkiezingen, kan uiterlijk achtentwintig dagen voor de opening van de interne kandidaatstelling, een stemadviescommissie instellen.
2. Twee of meer afdelingen kunnen besluiten een gezamenlijke stemadviescommissie in te stellen.
3. Een stemadviescommissie bestaat uit een oneven aantal leden en treedt niet in de taken en bevoegdheden van het bestuur en de verkiezingscommissie op overeenkomstig niveau.
4. Het verantwoordelijk bestuur bereidt een instellingsbesluit en een voordracht van de gehele commissie voor de ledenvergadering voor. Op andere dan het landelijke organisatieniveau kan niet meer dan de helft van de voorgedragen leden van de stemadviescommissie lid zijn van een andere regio of afdeling.
5. De in het vierde lid genoemde voordracht en het concept voorstel voor het instellingsbesluit zijn vanaf veertien dagen vóór de ledenvergadering waarin daarover zal worden besloten opvraagbaar bij het verantwoordelijke bestuur.
6. De ledenvergadering kiest de stemadviescommissie in overeenstemming met het gestelde in artikel 8.26, tiende en elfde lid. De gehele commissie wordt gekozen volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement. Indien de voorgestelde commissie niet met een meerderheid van de geldige stemmen wordt gekozen vervalt zij reglementair.

Profiel

Artikel 8.9.

Ten behoeve van de lijstsamenstelling voor vertegenwoordigende lichamen wordt aan de ledenvergadering voor de opening van de interne kandidaatstelling een profiel van de te kiezen lijsttrekker en een profiel van de te kiezen kandidaten ter vaststelling voorgelegd. In het profiel van de te verkiezen kandidaten wordt tevens aangegeven over welke deskundigheid een fractie in ieder geval moet beschikken. De profielen worden samengesteld door het bestuur en de fractie op het betreffende niveau. Bij het ontbreken van een fractie worden de profielen samengesteld door het bestuur van het betreffende niveau.

Verkiezing van de lijsttrekker

Artikel 8.10

1. De aanmeldingstermijn voor het lijsttrekkerschap duurt tenminste één maand en sluit uiterlijk zes maanden voor de dag der kandidaatstelling ingevolge de Kieswet.
2. De verkiezing van de lijsttrekker vindt plaats door de ledenvergadering. De verkiezingscommissie zendt hiertoe aan alle stemgerechtigde leden een overzicht van de kandidaten, - indien uitgebracht – het stemadvies en een uitnodiging voor de betreffende ledenvergadering uiterlijk dertig dagen na de sluiting van de kandidaatstellingstermijn als bedoeld in het eerste lid.
3. De in het vorige onderdeel bedoelde ledenvergadering vindt niet later plaats dan twee maanden na de in het eerste lid van dit artikel bedoelde sluitingsdatum. De verkiezingscommissie bepaalt in een zitting tijdens de hiervoor in onderdeel a bedoelde ledenvergadering de uitslag van de lijsttrekkersverkiezing. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De landelijke verkiezingscommissie stelt het model van het proces-verbaal vast.

Tijdpad kandidaatstelling en interne verkiezing

Artikel 8.11

1. De aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten duurt tenminste één maand en sluit uiterlijk vier maanden voor de dag der kandidaatstelling ingevolge de Kieswet.
2. Bij de vaststelling van het tijdpad voor de verkiezingen kunnen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari buiten beschouwing worden gelaten.
3. De definitieve kandidatenlijst dient uiterlijk achtentwintig dagen voorafgaande aan “de dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet te zijn vastgesteld.

Opening en sluiting kandidaatstelling

Artikel 8.12.

1. De verkiezingscommissie maakt bij opening van de kandidaatstelling de volgende gegevens bekend aan de leden:
 - a de besluiten als bedoeld in artikel 8.7;
 - b de datum waarop een kandidaat uiterlijk lid moet zijn voor deelname aan de verkiezing;
 - c de peildata voor het stemrecht (ledenvergaderingen en toezending stembiljetten);
 - d de wijze van aanmelding en de wijze van het verkrijgen van het aanmeldingsformulier

- e (indien van toepassing) te verklaren of hij/zij bereid is toepassing is te geven aan een door de ledenvergadering vastgestelde
- f de datum waarop de voorstellen en de kandidatenoverzichten bij de leden zullen zijn,
- g de verkiezingsdatum lijsttrekker;
- h de data waarop de uitslagen uiterlijk zullen worden gepubliceerd en
- i het aanmeldingsadres.

Aanmelding kandidatuur

Artikel 8.13.

1. Ieder lid van de partij kan zich bij de betreffende verkiezingscommissie aanmelden als kandidaat door middel van een kandidaatstellingsformulier, de landelijke verkiezingscommissie stelt daartoe een model vast. De verkiezingscommissie bevestigt onverwijld de ontvangst van de aanmelding. Het door de verkiezingscommissie bijgehouden register van aanmeldingen en de kandidaatgegevens staan vanaf binnenkomst ter inzage van het bestuur.
2. Onverminderd de beroepsmogelijkheid bij of krachtens het huishoudelijk reglement toegekend, kunnen geschillen inzake de kandidaatstelling niet worden beschouwd als geschillen vallend onder artikel 27, eerste lid van de statuten.

Voorwaarden en te leveren gegevens

Artikel 8.14.

1. Op de "dag der kandidaatstelling" ingevolge de Kieswet dient de kandidaat te voldoen aan de wettelijk vereiste voorwaarden om in het vertegenwoordigende lichaam te worden gekozen, met dien verstande dat aan de wettelijke voorschriften met betrekking tot de minimumleeftijd op de dag van de verkiezing moet zijn voldaan. Voorts dient door de kandidaat bij ieder aanmelding:
 - a) te worden voldaan aan de voorwaarden genoemd in de statuten en dit artikel;
 - b) een verklaring te overleggen als bedoeld in artikel 23, tweede lid van de statuten;
 - c) te verklaren geen lid te zijn van een andere landelijke politieke partij; bij verkiezingen voor Provinciale Staten of (deel)gemeenteraden dient tevens verklaard te worden geen lid te zijn of te zullen worden van een regionale of plaatselijke politieke groepering;
 - d) een aantal persoonlijke gegevens (naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, geboortedatum, geboorteplaats, beroep, maatschappelijke functies) en gegevens omtrent huidige en vorige partijfuncties te verstrekken. De verkiezingscommissie stelt de wijze waarop de toelichting kan worden gegeven vast. Deze toelichting mag geen verklaringen bevatten, die strijdig zijn met de overige bij de kandidaatstelling gevraagde verklaringen en hierin mogen geen namen van andere leden of van partijorganen als referentie worden vermeld;
 - e) een bereidverklaring te worden gegeven om bij verkiezing of opvolging de functie te aanvaarden en de volle zittingstermijn te vervullen; indien de verkiezing gepaard gaat met het indienen van verschillende samengestelde lijsten, dient betrokkene een ongedateerde bedankbrief bij te voegen, alsmede de benodigde set machtigingen; de verkiezingscommissie gebruikt deze brief en de machtigingen teneinde de bij de verkiezingen door de kiezers vastgestelde lijstvolgorde te handhaven bij tussentijdse opvolging;
 - f) een bereidverklaring te worden gegeven om na verkiezing de vertegenwoordigende taak naar behoren te vervullen, desgevraagd verantwoording af te leggen tegenover de leden, afstand te doen van alle door of op grond van de statuten en het huishoudelijk reglement als onverenigbaar aangemerkte functies en de verplichting op zich te nemen de zetel ter beschikking te stellen wanneer het lidmaatschap van de partij eindigt;
 - g) een opgave te worden verstrekt van een of meer beleidsonderdelen waarmee de kandidaat zich na verkiezing in het bijzonder wil belasten;
 - h) een ontslagbrief uit de huidige functie per datum van benoeming in de nieuwe (met de huidige onverenigbare) functie te worden gevoegd; deze brief wordt verzonden door de landelijke verkiezingscommissie op de dag dat de benoeming is geschied;
 - i) of betrokkene kandidaat is gesteld voor de kandidatenlijsten van andere vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, voor welke;
 - j) of betrokkene lid is dan wel op de kandidatenlijst staat van vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, van welke en op welke plaats(en);
 - k) aan te worden gegeven of hij/zij voor een andere partij dan de partij vertegenwoordigende functies dan wel partijfuncties heeft vervuld.
2. Een kandidaat die bij de aanmelding als kandidaat een voorkeur uitspreekt voor een onverkiesbare plaats op de kandidatenlijst wordt na afloop van de interne verkiezingen door de betreffende verkiezingscommissie onderaan de kandidatenlijst in volgorde van het aantal stemmen geplaatst.

Acceptatie/afwijzing

Artikel 8.15.

1. In een zitting binnen 24 uur na sluiting van de aanmeldingstermijn bepaalt de verkiezingscommissie welke kandidaten worden geaccepteerd en welke kandidaten worden afgewezen. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De landelijke verkiezingscommissie stelt het model van het proces-verbaal vast.
2. De geldigheid van de aanmeldingen voor functies wordt beoordeeld door de verkiezingscommissie, die verplicht is na te gaan of aan de voor de kandidaatstelling geldende voorwaarden wordt voldaan. Een aanmelding wordt ongeldig verklaard indien:
 - a) de feitelijke gegevens, bedoeld in dit hoofdstuk onjuist of onvolledig zijn;
 - b) de verkiezingscommissie beschikt over schriftelijke aanwijzingen die ernstige twijfels oproepen over de juistheid van de afgelegd verklaringen;
 - c) de aanmelding na het gepubliceerde sluitingstijdstip wordt ontvangen.
3. Zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen zeven dagen na sluiting van de aanmeldingstermijn, ontvangt de kandidaat schriftelijk bericht van de verkiezingscommissie. Indien de aanmelding wordt aanvaard, wordt de betreffende kandidaat een acceptatiebevestiging gezonden. Indien de aanmelding niet geldig wordt geoordeeld, zendt de verkiezingscommissie hiervan bericht aan de kandidaat met opgave van redenen.
4. De kandidaat kan binnen veertien dagen na sluiting van de aanmeldingstermijn in beroep gaan tegen de afwijzing door de verkiezingscommissie bij het geschillencollege, dat binnen eenentwintig dagen na sluiting van de aanmeldingstermijn beslist.
5. Binnen veertien dagen na de sluiting van de aanmeldingstermijn voor vertegenwoordigende lichamen zendt de regionale respectievelijk de afdelingsverkiezingscommissie het proces-verbaal zoals bedoeld in het eerste lid aan de landelijke verkiezingscommissie.
6. Een kandidaat die zich terugtrekt nadat de aanmelding is aanvaard, dient dit onverwijld schriftelijk aan de verkiezingscommissie te melden. Indien de kandidatenopgave en stembiljetten reeds gedrukt zijn, blijft betrokkene als kandidaat gehandhaafd, maar wordt bij de uitslagbepaling buiten beschouwing gelaten.

Stemadvies

Artikel 8.16.

- 1 Het stemadvies wordt als volgt opgesteld
 - a. na sluiting van de aanmeldingstermijn voor vertegenwoordigende lichamen worden tenminste achtentwintig dagen uitgetrokken om alle kandidaten, die zich daartoe hebben opgegeven bij de kandidaatstelling, door de commissie, bij voorkeur 2 keer, telkens door verschillende leden van de commissie, te kunnen horen;
 - b. de commissie hoort de kandidaten aan de hand van het politieke profiel dat door de ledenvergadering conform artikel 8.9, is vastgesteld, op basis waarvan de kandidaten zullen worden beoordeeld;
 - c. de commissie stelt het stemadvies vast en legt deze eerst aan alle kandidaten voor, waarna alle kandidaten gedurende vier dagen het recht hebben aan dit advies van de commissie een persoonlijke reactie toe te voegen van ten hoogste driehonderd woorden, hetwelk onverbrekkelijk verbonden met het stemadvies aan de leden ter kennis wordt gebracht; de verplichte volgorde van het stemadvies is individueel per kandidaat, met de mogelijkheid om voor het aantal kandidaten dat in deze volgorde beneden het maximale aantal in te vullen kandidaten plus 10 % komt, in een of meer tranches samen te vatten.
 - d. de commissie is verplicht in een algemene toelichting aan te geven op welke wijze zij tot het uitgebrachte advies is gekomen
- 2 Indien de ledenvergadering aan de commissie tevens de opdracht heeft gegeven tot advisering inzake de kandidaten voor het lijsttrekkerschap, is het eerste lid van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat in sub a in plaats van "tenminste achtentwintig dagen" wordt gelezen "ten hoogste veertien dagen". De commissie hoort tevens in voltallige samenstelling de voorzitter van het overeenkomstige bestuur.
- 3 Over de wijze van handelen van de commissie kan tot drie dagen nadat een stemadvies aan de kandidaten is gezonden, een geschil aanhangig worden gemaakt bij het geschillencollege, dat binnen zeven dagen na de hiervoor bedoelde verzending een uitspraak doet. Het stemadvies wordt gedurende deze periode niet aan de leden ter kennis gebracht.

Presentatie en voorkeurakties

Artikel 8.17.

1. De ledenvergadering kan besluiten dat alle stemgerechtigde leden, na sluiting van de aanmeldingstermijn en beslechting van eventuele geschillen, door de verkiezingscommissie in staat worden gesteld op een of meer presentatievergaderingen kennis te maken met de kandidaten. Deze presentatievergaderingen mogen worden gehouden in de periode gelegen tussen twee dagen na verzending van het kandidatenoverzicht en drie dagen voor de sluitingsdatum van de poststemming.
2. In de presentatievergadering worden de kandidaten in staat gesteld hun kandidatuur persoonlijk te ondersteunen op een door de verkiezingscommissie nader te bepalen wijze. De stemgerechtigde leden worden schriftelijk op de hoogte gesteld van de plaats en de datum van de presentatievergadering.

3. Individuele leden van de partij hebben het recht tijdens een presentatievergadering mondeling stemadviezen te geven. De ledenvergadering bepaalt hoe hieraan wordt vorm gegeven.
4. Daarnaast zijn kandidaten gerechtigd tijdens de in het eerste lid genoemde periode de eigen kandidatuur op ledenvergaderingen kenbaar te maken.
5. Het bestuur kan – voor zover van toepassing – besluiten aan een ieder der kandidaten ruimte ter beschikking te stellen op de website die onder verantwoordelijkheid van dat bestuur ressorteert.
6. Onverminderd het bepaalde in artikel 8.8 en 8.16 is het uitbrengen van schriftelijke stemadviezen door andere partijorganen of fracties in vertegenwoordigende lichamen niet toegestaan.

Artikel 8.18.

1. Het houden van voorkeursacties ten gunste van één of meer kandidaten vertegenwoordigende functies namens de partij is toegestaan, onder de voorwaarden dat:
 - a) er op geen enkele wijze ten nadele van de overige kandidaten wordt gesproken of gehandeld in woord noch geschrift;
 - b) indien er sprake is van verzending aan leden, het landelijk secretariaat op kosten van de actievoerders als “verzendshuis” optreedt;
 - c) aan actievoerders geen ledenlijsten of adresetiketten van leden ter beschikking worden gesteld.
2. Voorkeursacties zoals bedoeld in het vorige lid dienen ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het verantwoordelijke bestuur. Het bestuur kan nadere regelen stellen over de wijze van uitvoering van voorkeursacties teneinde onevenredige benadeling van andere kandidaten te voorkomen en ter invulling van zijn bevoegdheid tot het verlenen van goedkeuring.

De poststemming

Artikel 8.19.

1. De samenstelling van de kandidatenlijst voor zover het betreft de tweede en volgende plaatsen, geschiedt via een poststemming.
2. Hiertoe zendt de verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden uiterlijk zes weken na de sluiting van de kandidaatstellingstermijn als bedoeld in artikel 8.11, eerste lid, een kandidatenoverzicht van alle kandidaten, het stemadvies en een stembiljet.
Bij de verzending van het kandidatenoverzicht kan met een beknopt overzicht worden volstaan onder verwijzing naar een uitgebreid overzicht op de website. Het bestuur stelt na overleg met de verkiezingscommissie nadere voorschriften omtrent de inhoud van het beknopte overzicht. Op aanvraag wordt het uitgebreide overzicht tegen kostprijs toegestuurd.
3. Het gewaarmerkte stembiljet bevat een toelichting, de datum en het tijdstip waarop de poststemming sluit, alsmede het minimaal en maximaal aantal te vermelden kandidaten. Op het stembiljet wordt op eenvoudige wijze de mogelijkheid gegeven om te stemmen overeenkomstig de door de stemadviescommissie geadviseerde individuele volgorde.
4. De verkiezingscommissie maakt de uitslag door toezending van het proces-verbaal “bepaling uitslag poststemming” bekend aan de kandidaten en het verantwoordelijk bestuur.

Bepaling uitslag poststemming

Artikel 8.20.

1. In een zitting binnen vierentwintig uur na sluiting van deze poststemming bepaalt de verkiezingscommissie de uitslag van de poststemming. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De landelijke verkiezingscommissie stelt het model van het proces-verbaal vast.
2. Bij het bepalen van de uitslag van de stemming worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die voor de sluitingsdatum van de poststemming zijn ontvangen.
3. Op basis van de tijdig ontvangen stembiljetten wordt een ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage A van het huishoudelijk reglement.

Artikel 8.21.

1. Binnen veertien dagen na de sluitingsdatum van de poststemming wordt het proces-verbaal van de uitslagbepaling voor verkiezingen en Provinciale Staten en (deel)gemeenteraden toegezonden aan de landelijke verkiezingscommissie.
2. Wanneer naar oordeel van de landelijke verkiezingscommissie de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, treedt zij in overleg met het bestuur op overeenkomstig niveau dat de uitslag zonodig corrigeert, na de betrokken verkiezingscommissie daarover te hebben gehoord.

Opstellen kandidatenlijst

Artikel 8.22.

1. De kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam omvat het aantal kandidaten, zoals vastgesteld conform artikel 8.11, vierde lid, sub b, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8.11, vierde lid, sub a.

2. De landelijke verkiezingscommissie bepaalt het maximaal aantal te plaatsen kandidaten op de kieslijsten welk aantal kandidaten van de definitieve landelijke lijst op alle in te dienen kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer op de overeenkomstig genummerde plaatsen worden geplaatst.
3. Op de kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer worden de resterende plaatsen bezet door de nog niet geplaatste kandidaten naar woonplaatsprincipe in volgorde waarin zij op de definitieve landelijke ranglijst zijn geplaatst.

Schrappen kandidaat van kandidatenlijst door het landelijk bestuur

Artikel 8.23.

1. Het landelijk bestuur heeft tot uiterlijk eenentwintig dagen vóór de “dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet de bevoegdheid kandidaten van de kandidatenlijst voor vertegenwoordigende lichamen te schrappen, voor wat betreft de niet landelijke lichamen uitsluitend op aanbeveling van de landelijke verkiezingscommissie, dan wel het verantwoordelijk bestuur.
2. De landelijke verkiezingscommissie respectievelijk het verantwoordelijke bestuur doen zo'n aanbeveling uitsluitend wanneer er feiten en omstandigheden aan het licht komen, die op het moment van kiezen niet of onvoldoende bekend waren en die naar het oordeel van de landelijke verkiezingscommissie respectievelijk het verantwoordelijk bestuur:
 - a) redelijkerwijs tot een aanmerkelijk andere uitslag zouden kunnen leiden;
 - b) een kandidaat dan wel de partij ernstig in diskrediet brengen.Van een zodanige aanbeveling wordt de kandidaat terstond schriftelijk kennis gegeven onder opgave van de redenen voor die aanbeveling.
3. De beslissing van het landelijk bestuur is, behalve in het geval van tussentijdse landelijke verkiezingen, voor beroep vatbaar. Het landelijk bestuur zendt daartoe onverwijld het bericht van ontvangst, het gemotiveerde bestuursbesluit aan betrokkene, die gedurende zeven dagen het recht heeft daartegen bij het geschillencollege in beroep te gaan. De beroepsprocedure bij het geschillencollege dient voor “de dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet te zijn voltooid.

Tussentijdse verkiezingen Tweede Kamer der Staten-Generaal

Artikel 8.24.

1. Voor de termijnen genoemd in de artikelen met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt het tijdstip waarop het Koninklijk Besluit tot ontbinding der Tweede Kamer en het bepalen van de datum der vervroegde verkiezingen vastgesteld op vrijdag; indien het feitelijk besluit wordt genomen op een andere dag, dan geldt voor de termijnen de daaraan voorafgaande vrijdag.
2. Tenzij in de artikelen met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal anders is vermeld, zijn de bepalingen met betrekking tot de kandidaatstelling en verkiezing van het huishoudelijk reglement zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8.25.

1. Op het moment dat een Kabinet zijn ontslag aanbiedt aan het Staatshoofd of anderszins naar het oordeel van het landelijk bestuur rekening moet worden gehouden met tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal ongeacht eventueel op gang te brengen “lijmpogingen” onmiddellijk de kandidaatstelling voor tussentijdse kamerverkiezingen worden opengesteld.
2. De kandidaatstelling sluit tien dagen nadat het Koninklijk Besluit tot ontbinding van de Tweede Kamer en de datum van kamerverkiezingen wordt bekend gemaakt.
3. Het recht op beroep op weigering van enige kandidaat staat gedurende maximaal drie dagen open, vanaf het moment dat de landelijke verkiezingscommissie een afwijzingsbeschikking met bericht van ontvangst aan betrokkene heeft verzonden. Het geschillencollege beslist uiterlijk op de vijftiende dag na het Koninklijk Besluit over deze beroepen. Voor het overige staat er geen beroep op het geschillencollege open inzake de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedure, met name niet voor een besluit als bedoeld in artikel 8.24.
4. Het kandidatenoverzicht dient met het conceptverkiezingsprogramma uiterlijk op de achttiende dag na het Koninklijk Besluit aan de leden te worden verzonden.
5. Alle kandidaten worden in de gelegenheid gesteld zich te presenteren op de vijftiendste dag na het Koninklijk Besluit te Utrecht. “Voorkeursacties” blijven mogelijk in overeenstemming met het bepaalde in het huishoudelijk reglement.
6. De verkiezing wordt gehouden in één landelijke poststemming volgens de methode van bijlage A van het huishoudelijk reglement.
7. De lijsttrekker wordt gekozen volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement tijdens de algemene ledenvergadering die het verkiezingsprogramma vaststelt.

Verkiezingen voor besturen, bijzondere organen en commissies van de ledenvergadering

Artikel 8.26.

1. Het bestuur meldt de vacatures in besturen, bijzondere organen en commissies van de ledenvergadering aan de leden. Het maakt daarbij de door het bestuur vastgestelde aanmeldingstermijn bekend. Op landelijk niveau vangt deze termijn ten laatste dertien weken voor het congres aan en eindigt deze op de vrijdag gelegen drie weken voor het congres. Op andere niveaus vangt deze termijn ten laatste veertien dagen voor de ledenvergadering aan en eindigt deze zeven dagen voor de ledenvergadering.
Bij tussentijdse vacatures op landelijk niveau kan het bestuur deze vacatures bekend maken tot vijf weken voor het congres, waarbij de aanmeldingstermijn met deze bekendmaking aanvangt.
2. Ieder lid respectievelijk regio- of afdelingslid van de partij kan zich bij de betreffende verkiezingscommissie aanmelden als kandidaat door middel van een kandidaatstellingsformulier, de landelijke verkiezingscommissie stelt daartoe overeenkomstig artikel 8.13, eerste lid een model vast. De verkiezingscommissie bevestigt onverwijld de ontvangst van de aanmelding. Het bepaalde in artikel 8.14, eerste lid, tweede volzin, onder a, b, c, d, h en k, is van overeenkomstige toepassing.
3. Het bepaalde in artikel 8.15, eerste, tweede, derde en zesde lid is van overeenkomstige toepassing, welke kandidaten worden geaccepteerd en welke worden afgewezen.
4. Onverminderd de beroepsmogelijkheid bij of krachtens het huishoudelijk reglement toegekend, kunnen geschillen inzake de kandidaatstelling niet worden beschouwd als geschillen vallend onder artikel 27, eerste lid, sub a van de statuten.
5. Voor landelijke functies kan de kandidaat binnen veertien dagen na sluiting van de aanmeldingstermijn in beroep gaan bij het geschillencollege, die binnen eenentwintig dagen na datum van sluiting van aanmeldingstermijn beslist.
6. Voor regionale en afdelingsfuncties kan de kandidaat binnen drie dagen na de sluiting van de aanmeldingstermijn in beroep gaan bij het geschillencollege, die uiterlijk vierentwintig uur voor de aanvang van de ledenvergadering beslist. Indien het geschillencollege niet in staat is te beslissen, wordt de verkiezing opgeschort tot een eerstvolgende ledenvergadering.
7. Het bepaalde in artikel 8.18 is van overeenkomstige toepassing.
8. Tijdens de ledenvergadering welke dient te voorzien in de ontstane vacature(s) worden de kandidaten in staat gesteld hun kandidatuur persoonlijk te ondersteunen op een door de verkiezingscommissie nader te bepalen wijze.
9. Individuele leden hebben het recht na de presentatie van de kandidaten mondelinge stemadviezen te geven. De voorzitter distribueert in overleg met de verkiezingscommissie de spreektijd.
10. Ongeacht of er voor interne partijfuncties één of meerdere kandidaten beschikbaar zijn, wordt er gekozen volgens het voor die functie bepaalde in het huishoudelijk reglement. Over alle kandidaten dient altijd schriftelijk te worden gestemd conform de bepalingen in dit reglement.
11. In een zitting tijdens de ledenvergadering bepaalt de verkiezingscommissie overeenkomstig bijlage A of B de uitslag van de stemming.

HOOFDSTUK 9 – ADVIESRADEN

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld met betrekking tot artikel 14, eerste en vijfde lid van de statuten.

LANDELIJKE ADVIESRAAD

Taak en samenstelling

Artikel 9.1.

1. De adviesraad, in dit hoofdstuk verder te noemen de raad, is een door middel van regionale verkiezingen samengesteld orgaan, dat gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt aan het landelijk bestuur en de fracties in de Eerste en Tweede Kamer alsmede aan het Europees Parlement inzake de vorming van de landelijke en Europese politiek.
2. De raad kan gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan het landelijk bestuur over de rapporten van de werkgroepen als bedoeld in artikel 25 van de statuten.
3. Het orgaan waaraan door de raad een advies is uitgebracht deelt de raad gemotiveerd mee of, in hoeverre en op welke wijze gevolg is gegeven aan het advies.
4. De raad bespreekt geen stukken, die op de conceptagenda van een komend congres staan, zoals die volgens artikel 4.20, eerste lid aan de raad wordt voorgelegd dan wel in het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad gepubliceerd. Evenmin brengt de raad gevraagd of ongevraagd advies uit over het bij het congres in voorbereiding zijnde agendapunten.

Artikel 9.2.

1. De raad bestaat uit vijftig leden.
2. Elke regio als bedoeld in artikel 11, vierde lid, sub a, van de statuten heeft tenminste twee zetels in de raad.
3. De overige zetels worden toebedeeld aan de regio's naar evenredigheid van het aantal leden in de regio.
4. In de maand november, direct voorafgaand aan de verkiezing van de raad, stelt het landelijk bestuur de verdeelsleutel vast voor de verdeling van de zetels in de raad, zoals bedoeld in het derde lid. Het landelijk bestuur gebruikt daarvoor als basis de verdeelsleutel van de regioafdracht (waarbij de leden, die met toestemming van de penningmeester, een contributie betalen lager dan het vastgestelde minimum wél meetellen), zoals die in december van het voorafgaande jaar is gehanteerd.
5. De in het vierde lid bedoelde verdeelsleutel vindt toepassing met ingang van de direct daaropvolgende verkiezing.

Artikel 9.3.

Leden van het landelijk bestuur, de beide Kamers der Staten-Generaal en het Europees Parlement zijn gerechtigd deel te nemen aan de beraadslagingen van de raad. Zij hebben alsdan een adviserende stem.

Artikel 9.4.

De leden van de raad zijn gehouden de regionale ledenvergadering van hun regio, alsmede zoveel mogelijk ook de afdelingen binnen hun regio, te informeren over de werkzaamheden van de raad.

Verkiezing en vervanging

Artikel 9.5.

1. De leden van de raad worden gekozen door de leden van de partij binnen iedere regio door middel van een stemming op een regiovergadering volgens de methode van bijlage A van het huishoudelijk reglement.
2. De regiovergadering kan besluiten dat de regionale leden worden gekozen door middel van een poststemming volgens de methode van bijlage A van het huishoudelijk reglement.
3. De kandidaatstelling voor de raad dient schriftelijk te geschieden bij de regionale verkiezingscommissie. Afschrift van deze aanmelding dient te worden gezonden aan het regiobestuur. De stemming wordt georganiseerd door de regionale verkiezingscommissie.
4. De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor de landelijke adviesraad begint op de tweede maandag in januari en sluit op de laatste dinsdag in februari van een even kalenderjaar.
5. De stemming geschiedt binnen veertien weken na sluiting van de aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling.

Artikel 9.6.

1. Iedere regio kiest op overeenkomstige wijze als bepaald in artikel 9.5 een aantal plaatsvervangende leden van de raad, gelijk aan het aantal door die regio te kiezen leden.
2. Indien een lid van de raad verhinderd is de raadsvergadering bij te wonen, meldt betrokkene dat schriftelijk aan de voorzitter en treedt in zijn plaats het plaatsvervangende lid, dat bij de in het eerste lid bedoelde stemming het hoogste aantal stemmen behaalde. Indien ook dit plaatsvervangende lid blijkt een schriftelijke melding aan de voorzitter van de raad is verhinderd de vergadering bij te wonen, treedt in diens plaats het plaatsvervangende lid dat bij de in het eerste lid bedoelde stemming het op één na hoogste aantal stemmen behaalde; en zo vervolgens.

3. Bij tussentijds aftreden van een lid van de raad wordt dit voor de resterende periode van de zittingsduur opgevolgd door het eerste plaatsvervangende lid overeenkomstig het tweede lid.

Artikel 9.7.

1. Leden en plaatsvervangende leden worden gekozen voor een periode van twee jaar en zijn tweemaal onmiddellijk herkiesbaar.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt de termijn gedurende welke iemand op grond van artikel 9.6, derde lid is geweest van de raad buiten beschouwing gelaten.

Vergaderorde

Artikel 9.8.

1. De raad kiest uit zijn midden een voorzitter en twee vice-voorzitters, volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
2. Zij worden gekozen voor een periode van twee jaar en zijn na aftreden terstond herkiesbaar.

Artikel 9.9.

Het landelijk bestuur voorziet in het secretariaat en de verslaglegging van de raad door een van de medewerkers aan de adviesraad als "toegevoegd secretaris" beschikbaar te stellen. Het secretariaat heeft zijn zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.

Artikel 9.10.

1. De raad vergadert tenminste viermaal per jaar en zo dikwijls als de voorzitter noodzakelijk acht.
2. De voorzitter roept een vergadering bijeen indien daartoe een verzoek wordt gedaan door:
 - a) het landelijk bestuur;
 - b) één der kamerfracties;
 - c) tien leden van de raad;
 - d) een algemene regiovergadering.
3. In een verzoek als bedoeld in het tweede lid dient te zijn aangegeven over welk(e) onderwerp(en) het oordeel van de raad wordt gevraagd.

Artikel 9.11.

1. De raad stelt zijn eigen agenda vast.
2. De voorzitter stelt de ontwerp agenda op. Deze bevat in geval van een vergadering bijeengeroepen op grond van artikel 9.10, tweede lid in elk geval de punten bedoeld in artikel 9.10, derde lid. De agenda en de daarop betrekking hebbende stukken worden, bijzondere omstandigheden voorbehouden, tenminste acht dagen voor de vergadering toegezonden aan de leden van de raad. Deze stukken worden op verzoek ook aan plaatsvervangende leden toegezonden.

Bevoegdheden en besluitvorming

Artikel 9.12.

1. De raad kan besluiten tot de instelling van tijdelijke commissies voor bepaalde in het instellingsbesluit aan te geven werkzaamheden of onderwerpen.
2. Uitsluitend leden en plaatsvervangende leden kunnen lid zijn van een commissie als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 9.13.

1. Een advies of besluit van de raad komt niet tot stand indien niet tenminste de helft plus één van het aantal leden van de raad aan de stemming heeft deel genomen.
2. In geval van adviezen wordt het standpunt van eventuele minderheden in het advies vermeld, indien de minderheden dat wensen.

Artikel 9.14

De raad regelt voor het overige zijn eigen orde en kan daartoe (adviesraads)reglementen vaststellen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

HOOFDSTUK 10 – DE BESTUURDERSVERENIGING

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld met betrekking tot artikel 24 van de statuten.

Artikel 10.1.

1. De bestuurdersvereniging is een sectie van de partij en geldt als een bijzonder orgaan als bedoeld in de statuten.
2. Lid van de bestuurdersvereniging zijn van rechtswege die leden van de partij, die een verkozen of politiek benoemde functie in het openbaar bestuur in Nederland of Europa vervullen.
3. Aan het lidmaatschap is geen afzonderlijke contributieplichting verbonden.
4. De leden van de bestuurdersvereniging vormen tezamen de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging. Zij stelt een verenigingsreglement vast, dat geen bepalingen mag bevatten die strijdig zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

Artikel 10.2.

1. Het bestuur bestaat uit vijf leden, waarvan drie leden rechtstreeks door en uit de aangesloten leden worden gekozen in de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester en twee leden benoemd door het landelijk bestuur.
2. Het bestuur heeft als taak het ten behoeve van de leden van de bestuurdersvereniging uitvoeren van de in artikel 24 van de statuten genoemde taken. Het bestuur werkt in overeenstemming met het landelijk bestuur. De voorzitter van het bestuur voert namens de bestuurdersvereniging het overleg met het landelijk bestuur.

HOOFDSTUK 11 – GESCHILLEN

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement worden, overeenkomstig de statuten, nadere regels gesteld met betrekking tot artikel 27 van de statuten.

HET GESCHILLENCOLLEGE

Artikel 11.1.

1. Het geschillencollege bestaat uit een oneven aantal door het congres benoemde leden doch tenminste negen; indien dit niet (meer) het geval is, dient het landelijk bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij het congres open te stellen; het college kan dan tot en met het eerstkomende congres gewoon doorfunctioneren.
2. Het geschillencollege kan een schriftelijke, gemotiveerde aanbeveling plaatsen bij de kandidaten voor de verkiezing in het college.

Artikel 11.2.

1. Leden van het college worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts éénmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
2. Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.26 kiest het congres de leden van het geschillencollege en de voorzitter daarvan in functie volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement. Het geschillencollege kan uit zijn middel een plaatsvervangend voorzitter aanwijzen overeenkomstig bijlage B van het huishoudelijk reglement. De voorzitter van het geschillencollege is verantwoordelijk voor het functioneren van het college en met name voor het nakomen van de reglementair voorgeschreven procedures bij geschillen. De voorzitter legt via een jaarverslag verantwoording af aan het congres. Het congres kan de voorzitter via een motie van wantrouwen van de functie ontheffen.
3. Indien de voorzitter van het geschillencollege aftreedt, neemt de plaatsvervangend voorzitter zijn taken waar, totdat door het eerstvolgende congres een nieuwe voorzitter is gekozen.

Behandeling van geschillen

Artikel 11.3.

1. Een geschil dient schriftelijk bij het geschillencollege aanhangig te worden gemaakt en toegezonden te worden aan het landelijk secretariaat.
2. Zodra een geschil aanhangig wordt gemaakt, informeert de voorzitter van het college onverwijld de andere partij. Het landelijk bestuur wordt door de voorzitter van het college schriftelijk op de hoogte gesteld van het geschil.
3. De leden en de toegevoegd secretaris van het geschillencollege verstrekken geen informatie over aanhangige geschillen, noch aan het landelijk bestuur, noch aan derden die niet bij het geschil betrokken zijn.
4. Iedere partij in een geschil dient steeds zijn eigen kosten te dragen.

Artikel 11.4.

1. Een als zodanig aanhangig gemaakt geschil wordt onverwijld in handen gesteld van de voorzitter. Deze gaat eerst na of:
 - a) het een geschil betreft dat op grond van het bepaalde in artikel 27 van de statuten behoort tot de taak van het geschillencollege, en
 - b) het geschil, gelet op de daarop van toepassing zijnde regelgeving, tijdig aanhangig is gemaakt.
2. Indien niet wordt voldaan aan het bepaalde in het vorige lid onder sub a en sub b, kan de voorzitter volstaan met de gemotiveerde beslissing geen Kamer in te stellen. De voorzitter doet een afschrift van deze beslissing zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee weken, aan de betrokkenen toekomen.
3. Als het geschil tot de competentie van het geschillencollege behoort en tijdig aanhangig is gemaakt, kan de voorzitter, alvorens een Kamer aan te wijzen, trachten de partijen te verzoenen.
4. In de gevallen waarin een verzoeningspoging niet tot resultaat leidt, maakt de voorzitter geen deel uit van de Kamer die het geschil behandelt.

Artikel 11.5.

1. De behandeling van de zaak vindt plaats door een uit het college samengestelde Kamer, aan te wijzen door de voorzitter.
2. Alvorens uitspraak te kunnen doen, stelt de Kamer:
 - a) de partij, tegen wie het geschil aanhangig is gemaakt, behoudens spoedeisende gevallen, in de gelegenheid een verweerschrift in te dienen;
 - b) partijen in de gelegenheid in elkaars aanwezigheid te worden gehoord.
3. Een Kamer bestaat uit:
 - a) vijf leden voor geschillen als bedoeld in artikel 27, tweede lid van de statuten of artikel 4.15, tweede lid van het huishoudelijk reglement;
 - b) drie leden voor overige geschillen als bedoeld in artikel 27 van de statuten.
4. Indien een Kamer van het college tijdens de behandeling van een geschil anders wordt samengesteld, vindt een nieuwe behandeling plaats.

Artikel 11.6.

1. De voorzitter ziet erop toe, dat in een Kamer geen leden zitting nemen die bij het aanhangige geschil zodanig persoonlijk betrokken zijn, dat de onpartijdigheid gevaar loopt. Een zodanige persoonlijke betrokkenheid wordt steeds aangenomen bij:
 - a) bloed- en aanverwantschap in de rechte lijn en in zijlijn tot en met de vierde graad;
 - b) het bestaan van een dienstverband;
 - c) een beslissing in beroep bij royement, waarbij een lid van de kamer reeds betrokken is geweest.Bij twijfel hierover beslist de voorzitter, waarbij de betrokken leden gehoord worden.
2. Door ieder der bij het geschil betrokken partijen kan tot uiterlijk drie dagen voor de mondelinge behandeling schriftelijk of mondeling bezwaar worden gemaakt tegen een lid van de Kamer dat bij het geschil of een van de partijen zodanig persoonlijk is betrokken, dat de onpartijdigheid gevaar loopt.
3. De gemotiveerde beslissing tot wraking wordt door de voorzitter genomen op een zodanig tijdstip, dat de reeds geplande behandeling, behoudens uitzonderlijke gevallen- op een daartoe aangekondigde datum en tijdstip doorgang kan vinden. Alvorens tot zijn beslissing te komen hoort de voorzitter, zo nodig telefonisch, degene, die om wraking heeft verzocht, evenals het betrokken lid.

Artikel 11.7.

1. De voorzitter van de Kamer stelt de wijze van behandeling vast, met inachtneming van het bepaalde in artikel 11.7, tweede lid en ziet erop toe dat partijen in een geschil gelijke kansen hebben om hun standpunten toe te lichten.
2. Het geschillencollege stelt met inachtneming van het huishoudelijk reglement een "reglement van orde" vast tot nadere regeling van haar werkzaamheden, daaronder begrepen de door en voor haar in acht te nemen orde bij de behandeling van geschillen. Het reglement van orde wordt medegeedeeld aan het landelijk bestuur en door diens tussenkomst ter kennis gebracht van de leden en de organen van de partij door het reglement van orde als bijlage E bij het huishoudelijk reglement te voegen.
3. De voorzitter van de Kamer die het geschil behandelt, is (met inachtneming van het bepaalde in het reglement van orde) verantwoordelijk voor een zorgvuldige behandeling van het geschil. De voorzitter van de Kamer draagt er in ieder geval zorg voor dat:
 - a) beide partijen de beschikking hebben over alle op het geschil betrekking hebbende stukken;
 - b) het bepaalde in artikel 11.5, tweede lid wordt nageleefd.

Beslissingen in geschil

Artikel 11.8.

De Kamer doet uitspraak:

- a) uiterlijk tien werkdagen na ontvangst op het landelijk secretariaat van de brief waarin een geschil als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid en artikel 8.15, vierde lid aanhangig is gemaakt, dan wel zoveel eerder als in het betreffende artikel is aangegeven en de Kamer betrokken partijen kan horen; in het geval van artikel 8.26, derde lid doet de Kamer uitspraak uiterlijk op de vijftiende dag na het Koninklijk Besluit;
- b) uiterlijk één maand na ontvangst op het landelijk secretariaat van de brief waarin een geschil als bedoeld in artikel 06, tweede lid van de statuten, artikel 27, eerste lid van de statuten en artikel 2.4, tweede lid van het huishoudelijk reglement, aanhangig is gemaakt;
- c) uiterlijk drie maanden na ontvangst op het landelijk secretariaat van de brief waarin een geschil als bedoeld in artikel 27, tweede lid van de statuten en artikel 4.15, tweede lid van het huishoudelijk reglement, aanhangig is gemaakt.

Artikel 11.9.

1. De Kamer beslist als goede mannen en vrouwen naar billijkheid. De Kamer neemt een beslissing met inachtneming van de procedurele vereisten vervat in dit hoofdstuk en bij voltalligheid. De uitspraak wordt schriftelijk en gemotiveerd gegeven. Het dictum van de uitspraak wordt onverwijld aan belanghebbenden medegeedeeld.
2. Indien een der betrokken partijen meent dat aan de procedurele vereisten, vervat in dit hoofdstuk niet is voldaan, en daardoor benadeeld te zijn, dient binnen vierentwintig uur nadat het dictum van de uitspraak aan betrokkene is medegeedeeld, "beroep" te worden ingesteld bij de voorzitter van het geschillencollege, dan wel diens plaatsvervanger indien de voorzitter deel heeft uitgemaakt van de Kamer. Deze stelt onverwijld een onpartijdig onderzoek in naar de gevolgde procedure en vervolgens beslist hij:
 - a) of tot handhaving van de beslissing van de Kamer;
 - b) of tot heropening van de procedure door een nieuwe Kamer.

Artikel 11.10.

1. Iedere uitspraak wordt binnen twee weken nadat de Kamer heeft beslist aan de betrokken partijen met ontvangstbevestiging medegedeeld. Het landelijk bestuur wordt tegelijkertijd van de uitspraak op de hoogte gesteld.
2. Bij beslissingen als bedoeld in artikel 27, tweede lid van de statuten draagt het landelijk bestuur, dan wel het betrokken regio- of afdelingsbestuur, er zorg voor dat de beslissing aan de leden van de partij ter kennis wordt gebracht.
3. Het lid wiens roeyement wordt vernietigd, kan verlangen dat van deze uitspraak door de zorg van het landelijk bestuur mededeling wordt gedaan aan de leden van de partij.

Artikel 11.11.

Alle uitspraken en beslissingen hebben onmiddellijke rechtskracht. Uitspraken in geschillen als bedoeld in artikel 27, eerste en derde lid van de statuten zijn slechts bindend voor de met name aangegeven partijen in een geschil. Beslissingen in zaken als bedoeld in artikel 27, tweede lid van de statuten zijn bindend voor ieder die het aangaat, zolang het congres, afdelingsledenvergadering onderscheidenlijk regionale ledenvergadering niet anders beslist, met dien verstande dat beslissingen inzake de artikelen met betrekking tot het geschillencollege op het eerstvolgende congres dienen te worden bekrachtigd.

Reglementerings- en publicatierecht

Artikel 11.12.

Het geschillencollege heeft het recht de uitspraak en omschrijving van de aan haar voorgelegde geschillen te publiceren in het landelijk partijorgaan. De publicatie dient kort en zakelijk te zijn, met inachtneming van de privacy.

HOOFDSTUK 12 – OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 12.1.

Tot dit reglement behoren de volgende bijlagen:

- A. methode voor het verkiezen van personen ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen en voor de vervulling van meerdere gelijke vacatures in een bestuur of een commissie;
- B. methode voor het verkiezen van personen in functie;
- C. statuten van de in artikel 5.4, derde lid, bedoelde rechtspersonen.
- D. het redactiestatuut als bedoeld in artikel 5.6, vast te stellen door het landelijk bestuur;
- E. het reglement van de bestuurdersvereniging, vast te stellen door de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging;
- F. reglement van orde van het geschillencollege, vast te stellen door het geschillencollege;
- G. het modelreglement voor het platform, vast te stellen door het landelijk bestuur;
- H. het modelreglement voor het virtueel platform, vast te stellen door het landelijk bestuur. Indien het landelijk bestuur op grond van enige bepaling over het huishoudelijk reglement een regeling heeft opgesteld, wordt deze eveneens als bijlage aan dit reglement gehecht.

De bijlagen A en B worden vastgesteld en gewijzigd op de wijze waarop dit reglement wordt vastgesteld en gewijzigd. De bijlagen mogen niet in strijd zijn met de statuten of het huishoudelijk reglement.

Artikel 12.2

Indien een bestuur ter uitvoering of uitwerking van bepalingen in dit reglement nadere regels stelt, draagt het er zorg voor dat de betrokkenen tijdig kennis kunnen nemen van deze regels, voor zover deze regels de belangen van leden of andere partijorganen raken. Met publicatie op de website van dat bestuur is aan dit voorschrift voldaan.

Artikel 12.3.

- 1. Wijzigingen in dit reglement treden in werking veertien dagen nadat het congres deze wijzigingen heeft vastgesteld.
- 2. De besluitvormingscommissie past zo nodig de in hoofdstuk 1 opgenomen definities en begrippen, de toelichtende teksten onder de hoofdstuktitels, de nummering van artikelen alsmede de in dit reglement opgenomen verwijzingen naar andere bepalingen uit de statuten of dit huishoudelijk reglement aan de inhoud van dit reglement aan.

BIJLAGE A

METHODE VOOR HET VERKIEZEN VAN PERSONEN TER VERVULLING VAN PLAATSEN OP KANDIDATENLIJSTEN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN EN VOOR DE VERVULLING VAN MEERDERE GELIJKE VACATURES IN EEN BESTUUR OF COMMISSIE

Stemming

Artikel 1.

1. Alle stemgerechtigden ontvangen een lijst, waarop alle kandidaten in willekeurige volgorde zijn vermeld, alsmede een stembiljet.
2. De stemgerechtigden stemmen door op het stembiljet tenminste een minimum en ten hoogste een maximum, door het verantwoordelijke bestuur te bepalen, aantal namen van verschillende kandidaten te noteren in volgorde van hun voorkeur. Indien het betreft een verkiezing ter vervulling van vacatures in een bestuur of commissie, is het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden genoteerd gelijk aan het aantal te vervullen vacatures.
3. De stembiljetten worden bij de verkiezingscommissie ingeleverd en geteld.

Verkiezing

Artikel 2.

De verkiezingscommissie bepaalt de uitslag als volgt.

1. Aan op de stembiljetten als eerste voorkeur aangegeven kandidaten wordt een stemwaarde toegekend, die overeenkomt met het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden ingevuld. Van de als eerstvolgende voorkeur aangegeven kandidaat wordt een stemwaarde toegekend die één minder bedraagt, en zo vervolgens. De aan elke kandidaat aldus toegekende stemwaarden worden bijeen geteld.
2. De kandidaat, die het hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als eerste gekozen, c.q. vervult de eerste plaats op de lijst. De kandidaat die het op één na hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als tweede gekozen, c.q. vervult de tweede plaats op de lijst, en zo vervolgens, totdat zoveel kandidaten zijn gekozen als er vacatures, c.q. plaatsen op de lijst te vervullen zijn.
3. Hebben twee of meer kandidaten hetzelfde stemwaardetotaal, dan is van hen gekozen de kandidaat, die het grootste aantal malen als eerste voorkeur op een stembiljet is vermeld; indien dit aantal gelijk is, is van hen gekozen de kandidaat die het grootste aantal malen als tweede voorkeur is vermeld, en zo vervolgens.

Geldigheid

Artikel 3.

Een stembiljet is geldig als het is ingevuld conform artikel 1, tweede lid. Indien op het stembiljet een niet kandidaat is aangegeven, wordt het geacht deze informatie niet te bevatten. Als een kandidaat op één stembiljet meerdere malen is aangegeven, wordt daarvan slechts de hoogste voorkeur in aanmerking genomen. Indien op een stembiljet een voorkeur zodanig is aangegeven, dat twijfel ontstaat ten aanzien van de bedoeling van de betrokken kiesgerechtigde, wordt deze voorkeur van onwaarde geacht. In alle andere gevallen, die afwijken van het bepaalde in artikel 1, tweede lid bepaalt de verkiezingscommissie ten aanzien van de geldigheid.

BIJLAGE B

METHODE VOOR VERKIEZEN VAN PERSONEN IN FUNCTIE

Artikel 1.

Gestemd wordt door op het stembiljet een of meer kandidaten te noteren, in volgorde van voorkeur.

Artikel 2.

Een stembiljet geldt in eerste instantie als een stem voor de kandidaat van eerste voorkeur.

Artikel 3.

Een kandidaat met meer dan de helft der geldige biljetten is gekozen.

Artikel 4.

Indien geen kandidaat aan deze voorwaarde voldoet, wordt de kandidaat met het geringste aantal biljetten afgewezen. Hebben tenminste twee kandidaten eenzelfde geringste aantal biljetten, dan wordt door loting bepaald welke kandidaat wordt afgewezen. Elk van de biljetten voor de afgewezen kandidaat wordt toegekend aan de erop genoemde kandidaat van eerstvolgende voorkeur, die nog niet is afgewezen. Biljetten waarop geen verdere voorkeur wordt genoemd, zijn uitgeput. Een kandidaat met meer dan de helft van de niet uitgeputte biljetten is gekozen.

BIJLAGE C

REDACTIESTATUUT “DE DEMOCRAAT”

Volgens artikel 5.6, zesde lid van het huishoudelijk reglement stelt Het landelijk bestuur een redactiestatuut voor “De Democraat” vast. In februari 1980 is onderstaand redactiestatuut vastgesteld.

Artikel 1.

Dit statuut regelt de positie van De Democraat en haar redactieraad, onverminderd het bepaalde in statuten en huishoudelijk reglement van de partij. Wijziging van dit statuut wordt vastgesteld door het landelijk bestuur, na overleg met de redactieraad.

Artikel 2.

De Democraat wordt geredigeerd vanuit de beginselen, die zijn neergelegd in het politieke programma van de partij. De Democraat streeft naar een brede berichtgeving over zowel politieke als organisatorische zaken die de partij aangaan, volgens een redactionele formule die in overeenstemming met het landelijk bestuur is vastgesteld.

Artikel 3.

De uitgave van De Democraat verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het landelijk bestuur in te stellen redactieraad van tenminste zes leden. De redactieraad is een landelijke bestuurscommissie als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, sub c van het huishoudelijk reglement. De redactieraad kiest uit haar midden een voorzitter. De redactieraad verdeelt haar werk in onderling overleg. In geval van incompatibilité d’humeurs kan de grootst mogelijke meerderheid van de redactieraad een lid van de redactieraad vragen zijn of haar functie neer te leggen. Wordt vruchtbare samenwerking tussen de meerderheid van de redactieraad en één van de landelijk bestuursleden, de fractievertegenwoordiger of de toegevoegde redactiemedewerker, dan wel binnen de redactieraad tussen de landelijke bestuursleden onderling, onmogelijk dan kan de redactieraad een gemotiveerd verzoek aan de benoemende instantie doen één of meer leden in de redactieraad te vervangen.

Artikel 4.

De redactieraad vergadert tenminste éénmaal voor het verschijnen van iedere Democraat om overleg te voeren over de inhoud en die vast te stellen. De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van de publicaties in De Democraat. Deze verantwoordelijkheid strekt zich niet uit tot bijdragen van het landelijk bestuur, de fracties in vertegenwoordigende lichamen, het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66, het bestuur van de Stichting Opleidingscentrum D66, de Adviesraad en andere partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd. Ook de inhoud van ingezonden brieven, die reeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voorzover er enig misverstand omtrent de redactionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden titels van bijdragen die buiten verantwoordelijkheid van de redactie vallen, voorzien van een “sterretje”.

Artikel 5.

De deelbegroting “Democraat” wordt na overleg met de redactieraad, vermeld in de partijbegroting. De redactieraad bepaalt jaarlijks aan de hand van het redactiebudget en in overleg met het landelijk bestuur het aantal te verschijnen nummers van De Democraat, alsmede de oplage van De Democraat en legt de verschijningsdata tevoren in een schema vast, rekening houdend met de data van congressen en deelcongressen.

Artikel 6.

Bij verschillen van inzicht kan het landelijk bestuur de redactieraad slechts in zijn geheel uit haar functie ontheffen. De redactieraad heeft in dat geval het recht zich tegenover het landelijk bestuur te verdedigen.

BIJLAGE D

REGLEMENT VAN DE BESTUURDERSVERENIGING

In dit reglement worden overeenkomstig de statuten en het huishoudelijk reglement van de partij nadere regels gesteld met betrekking tot artikel 24 van de statuten en de artikelen 2.8, tweede lid, 10.1 en 10.2 van het huishoudelijk reglement. Met verwijzing naar artikel 10.1, vierde lid, heeft de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging op 24 maart 2000 onderstaand reglement vastgesteld.

HOOFDSTUK 1 – (BUITENGEWONE LEDEN EN ASPIRANT LEDEN)

Artikel 01.

1. In aanvulling op het gestelde in artikel 10.1 van het huishoudelijk reglement kent de vereniging ook buitengewone en aspirant-leden. Buitengewone leden kunnen zijn die leden van de partij die een functie hebben vervuld op grond waarvan zij thans lid van de vereniging hadden kunnen worden, doch die functie niet meer uitoefenen. Aspirant-leden kunnen zijn die leden van de partij die op enige opvolgingsplaats van een partijlijst voor een vertegenwoordigende functie voorkomen en een actieve rol in de ondersteuning van de betreffende fractie vervullen.
- 1.2 Aanmelding en beëindiging van het buitengewone en aspirant-lidmaatschap geschiedt schriftelijk bij het landelijk secretariaat eens in de vier jaar dienen buitengewone en aspirant-leden die als zodanig geregistreerd willen blijven, dit schriftelijk te bevestigen.
- 1.3 Buitengewone en aspirant-leden hebben het recht als toevoerder alle ledenvergaderingen en overige activiteiten van de bestuurdersvereniging bij te wonen, doch hebben op grond daarvan geen rechten overeenkomstig met leden.
2. Buitengewone en aspirant leden ontvangen de periodieken en overige schriftelijke mededelingen van de bestuurdersvereniging.

Artikel 02.

Het bestuur kan een buitengewoon of aspirant-lid royeren, indien het naar het inzicht van het bestuur in strijd met het verenigingsreglement handelt, danwel de vereniging in ernstige mate in diskrediet brengt.

Artikel 03.

Met inachtneming van het in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, heeft ieder lid van de bestuurdersvereniging het recht:

- a) alle ledenvergaderingen bij te wonen, aan de discussie deel te nemen en te stemmen in die vergaderingen waarvan het als zodanig deel uitmaakt;
- b) deel uit te maken van werk- en/of discussiegroepen;
- c) kandidaat te staan voor en zijn stem uit te brengen bij de aanwijzing van kandidaten voor het bestuur van de vereniging;
- d) een beroep te doen op de vereniging ter ondersteuning van het functioneren in enig gekozen of benoemde functie.

HOOFDSTUK 2 – DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Artikel 04.

De landelijke besluitvormingscommissie heeft met betrekking tot de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging (hierna ledenvergadering) een overeenkomstige taak.

Artikel 05.

De ledenvergadering van de bestuurdersvereniging heeft tenminste tot taak:

- a) het kiezen van de leden van het bestuur op een wijze als nader bij of krachtens dit reglement wordt geregeld; in ieder geval dient elk van de bestuursleden schriftelijk te worden verkozen;
- b) het vaststellen zonodig wijzigen van het verenigingsreglement op voorstel van het bestuur en overeenkomstig de daartoe strekkende bepalingen uit het huishoudelijk reglement.

Artikel 06.

1. De ledenvergadering wordt tenminste eenmaal per jaar door het bestuur bijeengeroepen.
2. Voorts wordt de ledenvergadering ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie maanden bijeengeroepen op verzoek van tenminste tien procent van de leden.

Artikel 07.

1. Het bestuur heeft de plicht de besluitvorming op de ledenvergaderingen voor te bereiden. De besluitvorming over alle voorstellen geschiedt met gewone meerderheid van stemmen.
2. Aan het begin van elk jaar stelt het bestuur de datum van de in dat jaar te houden ledenvergaderingen vast en maakt deze planning aan de leden bekend.
3. Het bestuur draagt zorg voor de publicatie van de agenda en de voorstellen op een in overleg met het landelijk bestuur van D66 vastgestelde geschikte wijze.

Artikel 08.

1. Met betrekking tot alle geagendeerde voorstellen kunnen moties en/of amendementen door de leden worden ingediend.
2. De in het eerste lid bedoelde moties en amendementen moeten op een voor het landelijk congres van de partij gebruikelijke wijze zijn opgesteld en door minimaal vijf leden zijn ondertekend.
3. Moties en amendementen met betrekking tot de geagendeerde voorstellen dienen uiterlijk één maand voor de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging bij het landelijk secretariaat te worden ingediend.
4. Moties en amendementen met betrekking tot de voorstellen en de gegevens met betrekking tot de kandidaten voor het bestuur, worden uiterlijk twee weken voor de ledenvergadering toegezonden aan die leden die zich voor de ledenvergadering hebben aangemeld.
5. Voor de indiening, behandeling en besluitvorming van voorstellen en de daarop ingebrachte moties en amendementen is het landelijk huishoudelijk reglement van overeenkomstige toepassing.

Artikel 09.

1. De ledenvergadering behandelt uitsluitend de geagendeerde voorstellen en de daarop ingediende moties en amendementen, die door de besluitvormingscommissie zijn goedgekeurd.

HOOFDSTUK 3 – VAN HET BESTUUR

Artikel 10.

1. De landelijke verkiezingscommissie heeft met betrekking tot de bestuurdersvereniging een overeenkomstige taak inzake de voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen voor het bestuur.
2. Alle aanmeldingen voor functies dienen aan de voorwaarden en vereisten vermeld in het landelijk huishoudelijk reglement te voldoen.
3. Voor de gehele kandidaatstellings- en verkiezingsprocedure is het landelijk huishoudelijk reglement van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11.

1. Bij publicatie van de agenda voor de algemene ledenvergadering publiceert het bestuur in welke vacatures de ledenvergadering dient te voorzien.
2. De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint onmiddellijk nadat door het bestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan, doch uiterlijk twee maanden voor de ledenvergadering en sluit een week voor deze.
3. Ieder lid van de bestuurdersvereniging kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een aanmeldingsformulier, te richten aan de landelijke verkiezingscommissie per adres het landelijk secretariaat. Van deze aanmelding wordt onverwijld een ontvangstbevestiging verzonden.

Artikel 12.

1. Bij de kandidaatstelling dient nauwkeurig te worden opgegeven, welke benoemde, dan wel gekozen functie betrokkene waar vervult.
2. De door en uit de aangesloten leden te kiezen bestuursleden, te weten de voorzitter en twee leden, worden gekozen voor de periode van drie jaar. Deze leden worden gekozen (de voorzitter in functie) volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
3. Een bestuurslid is slechts éénmaal onmiddellijk herkiesbaar.

Artikel 13.

Als de plaats van een in functie gekozen lid van het bestuur tussentijds vacant wordt, wijst het bestuur uit zijn midden een functiewaarnemer aan, totdat tijdens de eerstvolgende ledenvergadering door verkiezing in de vacature wordt voorzien.

Artikel 14.

1. De bestuursvergaderingen zijn in beginsel openbaar.

Artikel 15

1. Het bestuur heeft tenminste tot taak:
 - a) het bijeenroepen van de ledenvergadering vanwege huishoudelijke en politieke aangelegenheden;
 - b) het organiseren van politieke bijeenkomsten;
 - c) het verzorgen van de communicatie tussen de leden;
 - d) het behartigen van de belangen van de leden in relatie tot eventuele derden.

Artikel 16.

1. Het bestuur is gemotiveerde verantwoording verschuldigd aan de ledenvergadering.
2. Het bestuur brengt daartoe jaarlijks verslag uit over zijn werkzaamheden op een daartoe passende wijze.

BIJLAGE E

REGLEMENT VAN ORDE GESCHILLENCOLLEGE

Onder verwijzing naar artikel 11.7, tweede lid van het huishoudelijk reglement van de partij heeft het geschillencollege op 30 mei 1996 het onderstaand reglement van orde vastgesteld en vervolgens aan het landelijk bestuur medegedeeld.

Statutaire en reglementaire context

Artikel 1.

1. Het geschillencollege is ingesteld krachtens artikel 27 van de statuten. Nadere regels zijn vervolgens gesteld in de artikelen 11.1 tot en met 11.12 van het huishoudelijk reglement.
2. Uitgaande van hetgeen de statuten en het huishoudelijk reglement voorschrijven is in dit reglement van orde de regeling van de werkzaamheden en de in acht te nemen orde bij de behandeling van geschillen nader vastgelegd.

Aanhangig maken van een geschil

Artikel 2.

1. Een geschil kan aanhangig worden gemaakt, gericht op:
 - a) het beslechten van geschillen als genoemd in statuten en reglementen;
 - b) het desgevraagd uitleggen van statuten en reglementen;
 - c) het beslissen in beroep, voorzover bij of krachtens statuten of reglementen voorzien.
2. Een geschil dient schriftelijk, daaronder ook te verstaan per fax, aanhangig te worden gemaakt door in-diening bij het landelijk secretariaat. De ontvangst wordt terstond langs dezelfde weg bevestigd.
3. Aan de vorm van het geschrift worden geen bijzondere eisen gesteld.
4. Het landelijk secretariaat verzorgt de administratieve en organisatorische bijstand ten behoeve van de verdere behandeling van het geschil.

Vorbereiding van de behandeling

Artikel 3.

1. De voorzitter van het college, of bij diens afwezigheid de vice-voorzitter, gaat na of het geschil statutair tot de taak van het college behoort en of het binnen de reglementaire termijn aanhangig is gemaakt.
2. De voorzitter is bevoegd geschillen die niet tot de taak van het college behoren of niet binnen de gestelde termijn aanhangig zijn gemaakt niet in behandeling te nemen, in welk geval hij dit onverwijld onder opgave van redenen aan degene die het geschil aanhangig heeft gemaakt, verder appellant genoemd, laat mededelen.
3. De voorzitter kan voorts met appellant in contact treden teneinde na te gaan of verzoening tussen partijen is te bereiken of anderszins een oplossing voor het geschil kan worden gevonden.
4. Blijkt dit niet het geval dan stelt de voorzitter de partij waartegen het geschil aanhangig is gemaakt, verder verweerder genoemd, van het geschil op de hoogte, stelt hij verweerder (behoudens bij geboden grote spoed) in staat een verweerschrift op te stellen; stelt hij, al naar is voorgeschreven een Kamer in, bestaande uit drie of vijf leden, zorgt hij dat alle betrokkenen beschikken over de ingediende schriftelijke stukken en ziet hij toe op een tijdige behandeling door de Kamer.

De hoorzitting van de Kamer

Artikel 4.

1. Voorafgaande aan de hoorzitting komen de leden van de Kamer bijeen teneinde uit eigen midden een voorzitter aan te wijzen en zich voor te bereiden op de zitting.
2. Vervolgens wordt de zitting geopend in aanwezigheid van zowel appellant als verweerder, verstrekt de voorzitter informatie over het verloop van de hoorzitting en worden appellant en verweerder in elkaars aanwezigheid gehoord.
3. Beide partijen kunnen zich desgewenst laten vergezellen door een of meer vertrouwenspersonen.
4. Als door overmacht of door het wegblijven van één of beide partijen deze niet in elkaars aanwezigheid kunnen worden gehoord kan de Kamer niettemin besluiten uitgaande van de stukken tot een beslissing te komen. In dat geval vergewist de voorzitter van de Kamer zich er van dat partijen van deze gang van zaken op de hoogte zijn en dat deze, voorzover daaraan behoefte bestaat en de mogelijkheid aanwezig is, telefonisch of anderszins tijdens de zitting kunnen worden gehoord.
5. Beide partijen hebben de mogelijkheid ter zitting aanvullende stukken ter tafel te brengen. Deze worden aan alle betrokkenen uitgereikt.
6. De voorzitter geeft eerst de appellant gelegenheid tot een nadere toelichting en vervolgens de verweerder gelegenheid tot verweer of tot een nadere toelichting op een reeds ingediend verweerschrift.

7. De leden van de Kamer wisselen vervolgens met partijen van gedachten voorzover daaraan behoefte is om voldoende informatie te verwerven voor het nemen van een verantwoorde beslissing, of om in voorkomend geval te komen tot een verzoening tussen partijen.
8. Bij de sluiting van de hoorzitting vermeldt de voorzitter dat de Kamer over voldoende informatie beschikt om tot een uitspraak te komen of dat nog nadere informatie wordt ingewacht en deelt hij aan partijen mee hoe de verdere afhandeling van het geschil zal verlopen.

De beslissing in het geschil

Artikel 5.

1. Na afloop van de hoorzitting en buiten aanwezigheid van de gehoorde beraadslaagt vervolgens de Kamer over de te nemen beslissing, waarbij er naar gestreefd wordt reeds dan tot een bij voorkeur unanieme beslissing te komen.
2. Kan tot een beslissing worden gekomen dan wordt zo mogelijk het dictum van de uitspraak uitgeschreven en ondertekend, in het andere geval zal de voorzitter in een door hem ondertekende brief de strekking van het dictum vermelden.
3. Het betreffende document wordt zo snel mogelijk in handen gesteld van het landelijk secretariaat dat is belast met het doorgeven van de beslissing aan partijen.
4. De beslissing als neergelegd in het dictum heeft onmiddellijke rechtskracht. Mocht echter een van de partijen van mening zijn dat niet is voldaan aan de procedurele eisen als vervat in het huishoudelijk reglement, dan kan aan de voorzitter van het college, of aan zijn plaatsvervanger in het geval de voorzitter deel uitmaakt van de Kamer, worden gevraagd de procedure te willen toetsen.
5. In dat geval beslist deze na een onverwijld en onpartijdig onderzoek naar de gevolgde procedure vervolgens of tot handhaving van de beslissing van de Kamer, of tot heropening van de procedure door een nieuw in te stellen Kamer.
6. Kan niet in een éénmalig beraad van de Kamer de beslissing worden genomen, met name ook als er nog wezenlijke informatie ontbreekt, dan wordt nader afgesproken op welke wijze en welk tijdstip wel tot een beslissing zal worden gekomen, waarbij het niet noodzakelijk is dat de Kamer opnieuw bijeenkomt.
7. De beslissing kent drie mogelijke vormen, te weten: appellant is niet ontvankelijk in zijn verzoek of beroep, het verzoek of beroep wordt ongegrond verklaard of tenslotte het verzoek of beroep wordt gegrond verklaard. In het laatste geval neemt de Kamer de nadere beslissingen als deze geboden zijn om te waarborgen dat de uit de beslissing voortvloeiende noodzakelijke stappen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Het uitschrijven en vaststellen van de uitspraak

Artikel 6.

1. Het door de Kamer daartoe aangewezen lid zal vervolgens een concept formuleren van de op schrift gestelde volledige uitspraak, dat is het document waarin naast de vermelding van procedurele aspecten ook een neerslag van de gebleken feiten en een beoordeling daarvan worden opgenomen leidende tot de gemotiveerde beslissing, waaraan het dictum wordt gehecht.
2. Na schriftelijke en zo nodig ook telefonische raadpleging van de overige leden wordt de definitieve tekst door de opsteller aan de leden toegezonden ter ondertekening. Het landelijk secretariaat wordt tenslotte gevraagd de uitspraak aan partijen toe te zenden.
3. Op de uitspraak is geen beroep mogelijk, tenzij partijen niet reeds eerder de beslissing als neergelegd in het dictum hebben ontvangen. In dat geval is het gestelde in artikel 5, vierde lid alsnog van toepassing.

Tenslotte

Artikel 7.

1. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet en die niettemin een beslissing behoeven beslist de voorzitter van het college.
2. De voorzitter legt in een jaarverslag aan het congres van de partij verantwoording af over het functioneren van het college en over het nakomen van de reglementaire procedures.